

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

ДОКЛАД ОТ ПРОВЕДЕНИЯ МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА СВОМР ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА МИГ „СТАМБОЛОВО – КЪРДЖАЛИ 54“

Стамболово-Кърджали 54

СНЦ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА „СТАМБОЛОВО – КЪРДЖАЛИ 54“

НОЕМВРИ, 2021

Съдържание

СЪКРАЩЕНИЯ.....	2
ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ.....	3
I. Увод.....	4
II. Нормативни основи на мониторинга и оценката на СВОМР.....	6
III. Методология за мониторинг и оценка.....	7
IV. Мониторинг и оценка.....	10
V. Стратегическа рамка на политиката за местно развитие.....	14
VI. Механизъм за управление и мониторинг на СВОМР.....	16
VII. Наблюдение и оценка на дейността на органите за управление на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“.....	21
VIII. Система за мониторинг и оценка на дейността на МИГ.....	27
IX. Оценка на напредъка по изпълнението на СВОМР.....	34
X. Мониторинг и оценка на изпълнените дейности от МИГ за популяризиране на територията 48	
XI. Анализ и изводи.....	59

Този документ е създаден в рамките на Споразумение №РД 50-37/20.04.2018 г. на територията на община Стамболово и 54 села на община Кърджали и Заповед №РД 09-507/29.05.2018 г. за одобряване на предложени дейности и разходи по под-мярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за ВОМР" на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие" от ПРСР за периода 2014 – 2020 г.

Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от СНЦ „МИГ Стамболово-Кърджали 54“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

СЪКРАЩЕНИЯ

АДФП	Административен договор за безвъзмездна финансова помощ
ВОМР	Воденото от общностите местно развитие
ДФЗ-РА	Държавен фонд Земеделие – Разплащателна агенция
ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЗЮЛНЦ	Закон за юридическите лица с нестопанска цел
ИГРП	Индикативна годишна работна програма
ИСУН2020	Информационна система за управление и наблюдение 2020
КВО	Колективен върховен орган
КППП	Комисия за подбор на проектни предложения
КС	Контролен съвет
МИГ	Местна инициативна група
МЗХГ	Министерство на земеделието храните и горите
ОС	Общо събрание
ОСМО	Обща система за мониторинг и оценка
ОРМО	Обща рамка за мониторинг и оценка
ОПР	Отчет за приходи и разходи
ОПНОИР	Оперативна програма Наука и образование за интелигентен растеж
ОПОС	Оперативна програма Околна среда
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
СВОМР	Стратегия за водено от общностите местно развитие
СНЦ	Сдружение с нестопанска цел
УС	Управителен съвет
УО	Управляващ орган

ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

1. Протоколи от проведени заседания на УС на СНЦ „МИГ Стамболово-Кърджали 54“;
2. Протоколи от проведени Общи събрания на СНЦ „МИГ Стамболово-Кърджали 54“;
3. Годишни доклади към УО на ПРСР за изпълнение на СВОМР;
4. Годишни доклади към УО на ПРСР за изпълнение на дейностите и разходите;
5. Оценителни доклади от проведени КППП през 2018, 2019., 2020 и 2021 г.;
6. Регистър на входящите проектни предложения;
7. Проведени интервюта с персонала на МИГ - Изпълнителен директор и Експерти СВОМР.

I. Увод

Настоящият доклад за Мониторинг и оценка на Стратегията за BOMP за изпълнение на задълженията на МИГ Стамболово-Кърджали 54 по чл. 34, параграф 3, буква „ж“ от Регламент (ЕС) 1303/2013 е изготвен в изпълнение на Договор за услуга № 6У/05.11.2021г., възложен от СНЦ „МИГ Стамболово-Кърджали 54“, с предмет „Изготвяне на доклад за оценка и мониторинг на Стратегия за BOMP“, сключен в рамките на изпълнение на Споразумение №РД 50-37/20.04.2018 г.

Визията за развитие на територията на СНЦ „МИГ Стамболово-Кърджали 54“ произтича от дефинираните възможности и ограничения от страна на активно ангажираната местна общност като с най-висок потенциал за развитие са специфичните местни ресурси и социалния капитал на територията.

Стратегията за BOMP на МИГ е разработена в съответствие със специфичните характеристики на територията, установените потребности и местния потенциал за растеж като поставените цели и приоритети и предвидените мерки за изпълнение имат допълващ характер по отношение на регионалните, областните и общински стратегически и планови документи.

Воденото от общностите местно развитие (BOMP) като интегриран инструмент на политиката, цели да подкрепи териториалното сближаване през програмния период 2014—2020 г.

В по-общ план BOMP допринася за изпълнение и на европейските стратегически документи, като отключва възможностите за изграждане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж в целия ЕС. BOMP се основава на опита натрупан от прилагането на подхода LEADER, като допълнително насърчава проекти, изпълнявани от местни партньорства чрез ориентиран „от долу нагоре“ подход по линия на многосекторни стратегии за местно развитие, основани на характеристиките на района. BOMP подкрепя засилването на местната икономика, като създава устойчиви работни места, използва местни ресурси, засилва социалното сближаване, изграждането на мрежи, сътрудничеството и иновациите.

Структурата на BOMP предлага гъвкавост при задоволяване на специфичните потребности на местно равнище, като се изпълнява СВOMP посредством дейностите реализирани от МИГ, функционирането на МИГ и популяризирането/изграждането на местен капацитет. Най-важната дейност е подготовката и изпълнението на Стратегията

за BOMP, която действа като малка програма на под-регионално равнище. Тя има собствена интервенционна логика, включваща местни цели и действия, които са насочени към задоволяване на местните потребности на територията на МИГ.

BOMP се изпълнява съгласно изискванията на подхода LEADER, който, ако бъде приложен правилно, създава добавена стойност под формата на подобряване на социалния капитал, подобряване на управлението и засилване на резултатите и въздействията от изпълнението на стратегията в сравнение с нейното изпълнение без да се прилага този метод.

Прилагането на подхода BOMP на територията на община Стамболово (част от административна област с център гр. Хасково) и 54 населени места от община Кърджали¹ в периода 2014 – 2020 г. се извършва от Сдружение с нестопанска цел „МИГ Стамболово-Кърджали 54“, което вече повече от три години изпълнява, одобрената от МЗХГ Стратегия за водено от общностите местно развитие. Стратегията за BOMP е изготвена основно на базата на информация и данни, предоставени от СНЦ „МИГ Стамболово-Кърджали 54“. Получената изходна информация е систематизирана в бази данни и е използвана за изготвянето на настоящия доклад.

СНЦ „МИГ Стамболово-Кърджали 54“ изпълнява многофондова стратегия, включваща мерки от три програми: ПРСР 2014 – 2020г., ОПНОИР 2014 – 2020г. и ОПОС 2014 – 2020г. Размерът на общия публичен принос по Стратегията е – 4 506 775 лева от които от ЕЗФРСР (ПРСР 2014-2020 г.) - 3 615 310 лева, ЕФРР (ОПОС 2014-2020 г.) – 187 075 лева и ЕСФ (ОПНОИР 2014-2020 г.) – 587 000 лева.

Стратегията, която е одобрена със Споразумение №РД 50-37/20.04.2018 г. е актуализирана с четири промени, за които са подписани четири допълнителни споразумения, както следва: №РД 50-37/05.10.2018 г., №РД 50-37/27.08.2019 г., №РД 50-37/17.11.2020 г. и №РД 50-37/29.11.2021 г.

Периодът на извършването на наблюдението и оценката обхваща периода от подписване на споразумението (20.04.2018 г.) до 5 декември 2021 г., когато е приключена работата по доклада.

¹ Бащино, Бели пласт, Болярци, Бяла поляна, Бялка, Висока поляна, Гняздово, Горна крепост, Гъсково, Добриново, Долище, Долна крепост, Иванци, Жинзифово, Звиница, Зимзелен, Звезделина, Звезден, Калоянци, Кокиче, Конево, Крин, Люляково, Майсторово, Миладиново, Мост, Мургово, Мъдрец, Невестино, Орешница, Панчево, Перперек, Повет, Пропаст, Рудина, Рани лист, Седловина, Сестринско, Скалище, Соколяне, Страхил войвода, Стрелово, Стремци, Сватбаре, Солище, Скърбино, Сипей, Татково, Три могили, Черешница, Черньовци, Чифлик, Широко поле и Ястреб.

Различните резултати се измерват по различен начин. Те могат да бъдат количествени, качествени, както и да са разпръснати по време и място. Но те трябва да се разглеждат комплексно, като се проследява и тяхното пряко и индиректно въздействие. В същото време тяхното регистриране и описание е важно, защото всички направени интервенции, дори и най-малките дейности и реализирани проекти могат да допринесат за изпълнението на СВОМР на територията покрита от МИГ.

II. Нормативни основи на мониторинга и оценката на СВОМР

Оценката на база на направения мониторинг е инструмент, който предоставя информация за управлението на местното партньорство, дава възможност да се прецени за ефективността и адаптирането на Стратегията за ВОМР към променящите се условия в хода на нейното изпълнение. Тези промени претърпяха сериозни трансформации през последните години, особено в условията на Ковид кризата. Извършването на Мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР има за цел да осигури **надеждна информация за бюджетните параметри и резултатите от реализацията на стратегията за ВОМР** така, че да се улесни вземането на информирани управленски решения. Мониторингът се осъществява, чрез събиране на информация за договорените средства, финансираните проекти и непосредствените резултати от тяхното изпълнение.

Оценката има за цел да набави и структурира информация за хода на изпълнението на стратегията за ВОМР, която включва подадените по отделните покани проектопредложения и осъщественото наблюдение по реализация на одобрените и финансирани проекти.

С Регламента относно общо-приложимите разпоредби се предвижда, че всяка Местна инициативна група (МИГ) извършва специфични дейности за мониторинг и оценка, свързани със стратегията за ВОМР. За тази цел всяка местна инициативна група, включва в своята стратегия за ВОМР описание на механизма за мониторинг и оценка. Разходите, свързани с мониторинга и оценката на стратегията за ВОМР могат да се покриват от бюджета за текущи разходи на МИГ (Член 35, параграф 1, буква г) от Регламент (ЕС) № 1303/2013.)

Правното изискване за извършването на оценките от вътрешни или външни експерти, които са функционално независими от органите, отговарящи за изпълнението на

програмата, посочени в член 54, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1303/2013, не се прилага за стратегиите за BOMP. Член 54, параграф 1 се прилага за „оперативните програми“ и „програмите за развитие на селските райони“, а не за „стратегии за водено от общностите местно развитие“.

Освен това с регламента за изпълнение на Комисията се определя общата система за мониторинг и оценка (ОСМО) за развитието на селските райони, установена с Регламента за развитие на селските райони. ОСМО предвижда минимален набор от елементи, които трябва да се използват при оценката на ПРСР (включително интервенциите, осъществявани чрез LEADER/BOMP). ОСМО и нейните елементи са описани в Наръчника, относно общата рамка за мониторинг и оценка (ОРМО) и приложенията към него, както и в различните указания. На тази база Програмен период 2014—2020 г. предостави възможност за Комисията и държавите членки да отдадат по-голяма важност на ефективността и ефикасността на разходите при определянето на мерките и програмните решения и впоследствие при избора на операции и проектите, които се финансират.

III. Методология за мониторинг и оценка

През последните две десетилетия теорията и практиките на мониторинг и оценка на публични политики и програми се развиват изключително динамично в различен териториален и институционален контекст. Това поле се обособява като самостоятелен и с непрекъснато нарастващ престиж център на теоретични разработки, емпирични и методологически изследвания, консултантска и практическа дейност. Наблюдава се и процес на институционализация на новото изследователско направление – лансират се специализирани университетски курсове, появяват се нови академични издания, развиват се международни мрежи от експерти и т.н. Увеличава се и броят на научните публикации, методическите ръководства, практическите наръчници, посветени на различни аспекти, типове и методи на мониторинг и оценяване на публични политики и програми, което подпомага работата свързана с обективността на оценката.

Дейностите за мониторинг и оценка, свързани със стратегията за BOMP на местно равнище са отговорност на съответната МИГ, която разполага със следните възможности да извърши дейностите за оценка:

- **Самооценка:** когато оценката се прави от страна на МИГ, и по-специално от тези, които участват или отговарят за разработването и изпълнението на стратегията.

Това са членове на МИГ, на Общото събрание на МИГ, на Управителния съвет, изпълнителния директор и експертния екип на МИГ;

Процесът на самооценка на МИГ преминава през следните етапи:

- ✚ МИГ идентифицира необходимостта да се оцени даден аспект на реализацията на стратегия за ВОМР, взема решение за започване на процеса на самооценка и избира методите за оценяване.
 - ✚ МИГ изготвя въпросите за оценка като изготвя предварителен план за тяхното разрешаване.
 - ✚ Набират се данните, необходими за самооценката на базата на проведените срещи и разговори със заинтересованите страни.
 - ✚ Изготвят се заключения и отговорите на по-рано формулираните въпроси за оценка след което събраната информация се анализира.
 - ✚ Стратегията за ВОМР и дейността на МИГ се променят съобразно резултатите от самооценката и формулираните препоръки, при необходимост се извършват задължителните за това административни процедури. Резултатите от самооценката се включват в годишните доклади за отчитане изпълнението на стратегия за ВОМР.
- **Оценка** се извършва тогава, когато оценката на местно равнище се прави от независим орган с опит в оценяването, който не участва и не отговаря за разработването и изпълнението на стратегията. Неговите обобщения и констатации почиват на събрания емпиричен материал и наличната експертиза.

МИГ може да оценяват, както задължителните части (стратегията за ВОМР), така и незадължителните части (действията на МИГ за популяризиране, механизма за изпълнение на ВОМР и добавената стойност).

На този етап се извършва **оценка** на СВОМР и **частична самооценка**, тъй като самооценката се прави само от страна на щатния персонал. По-сериозно участие на заинтересованите лица се предвижда да се направи в заключителната оценка на СВОМР.

Особено полезно за дейностите свързани с оценката на местно равнище е участието на ключовите играчи, както и на по-широката общественост, включително бенефициенти. Участието на тези групи помага за повишаване на прозрачността и за придобиване на повече актуална и надеждна информация. В идеалния случай тези органи следва да бъдат приобщавани на един по-ранен етап от изпълнението на стратегията за ВОМР. Това са

най-вече провежданите информационни срещи и семинари. По този начин се създават условия за набиране на обратна информация преди да е завършила цялостната реализация на СВОМР.

Настоящата оценка е извършена от външни за организацията оценители, които нямат отношение към оценката. По този начин в по-голяма степен се осигурява обективност, независимост, откритост и прозрачност за процеса на оценяване и постигнатите резултати. Външните оценители с по-голяма вероятност биха регистрирали и съобщили за несъответствия с приетите правила, нередности или злоупотреби при управлението на финансовите средства. Качеството на мониторинга може значително да се подобри ако самооценката и оценката се обединят и допълнят.

С цел съпоставимост и надграждане, наблюдението и оценката извършени през 2021 г. използва структурата и методологията на оценката извършена от Сдружението през 2019 и 2020 година. По този начин е осигурена единна методологична основа, която позволява сравнимост и която надгражда предишните наблюдавани и оценъчни периоди

Използваните методи за оценката на стратегията за ВОМР на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“ включват **анализ на вътрешните фактори**, като разработването и насочването на стратегията, нейното изпълнение, партньорските структури и процесите на сътрудничество, както и управлението и администрирането на МИГ. Освен това са **оценени и външни фактори**, като промени в общата среда за прилагане на СВОМР, политически въпроси и др. За оценката на резултатите на дейностите на МИГ за популяризиране и изграждане на капацитет, са използвани предимно качествени методи и методи, основани на участието – срещи и разговори с представители на част от заинтересованите страни и екипа за изпълнение.

На етапа на наблюдение са използвани и приложени инструменти за събиране на необходимата допълнителна информация, като:

- преглед и оценка на документи по изпълнение на СВОМР - протоколи за взети решения от членовете на УС и ОС на МИГ, оценителни доклади от проведени КППП, регистър на входящите проектни предложения, текущи годишни доклади по изпълнение на СВОМР и други документи;
- информация от Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейски съюз в България (ИСУН 2020);

- интервюта с персонала на МИГ – Изпълнителен директор и експерти по прилагане на СВОМР;
- проведени срещи и разговори с част от заинтересованите страни;
- сравнителен анализ на планираното и постигнатото през периода на оценката – от сключването на договора за БФП до 05.12.2021 г.

След това всички налични данни и цялата информация са обобщени и анализирани.

Оценката приключва с **изводи** за изпълнението на СВОМР на МИГ Стамболово-Кърджали 54 за периода 2018-2021 г.

Екипът на МИГ оказва съществена помощ в процеса на разработване на оценката, предоставяйки ценна информация за изпълнението на своите дейности (текущи доклади за изпълнение на дейности, годишни доклади за изпълнение, вътрешни бази данни на МИГ). Оценителите проучиха тези източници заедно с друга налична информация. Определени пропуски в наличните данни са запълнени с допълнителна информация, която бе събрана от екипа на оценителя (данни, събрани от статистически източници, проучвания, интервюта и други форми за набиране на информация).

Извършен бе анализ на събраните данни и информация чрез използването на методи и инструменти за оценка.

Направените заключения и препоръки относно последователността на прилагането на Стратегията за BOMP, резултатите от нейното изпълнение, постигането на целите и правилното прилагане на метода LEADER са на базата на направените констатации от събраната информация.

IV. Мониторинг и оценка

Настоящата методология разглежда извършването на оценка на напредъка на основа на универсални постановки като са взети предвид Насоките за оценка на ЛИДЕР/BOMP издадени от Европейската комисия.

Цели: Оценката е процес на - отчитане на напредъка в прилагането на Стратегията, чрез:

- наблюдението по заложените индикатори, ефективността и ефикасността в процеса на прилагане на мерките и администриране на стратегията;
- разглеждане на резултатите и въздействията на Стратегията, включително определяне на степента на тяхното съответствие с поставените цели;

- приноса към постигането на целите;
- цялостното въздействие върху местната общност;
- устойчивостта на постигнатото.

Методи:

Настоящият доклад е изготвен в изпълнение на Договор с външен изпълнител.

Наблюдение:

Наблюдението представлява систематично проследяване на дейността на МИГ в двете основни насоки: подготовка и подбор на проекти и популяризиране. Наблюдението генерира данни, необходими за извършване на оценката.

Индикатори:

Оценката се извършва въз основа на набор от индикатори, които отчитат специфичния характер на подкрепата, целите на СВОМР, социалноикономическата ситуация на територията. Индикаторите се използват като инструменти за оценка доколко очакваните цели са били постигнати.

Източници на информация.

Източниците на информация и данни за индикаторите за наблюдение могат да се обобщят както следва:

- База данни на МИГ – основен източник на информация;
- Информация от бенефициенти;
- Извършване на проучвания.

Мониторингът и оценката се основават на един обобщен модел, представляващ съотношението между поставените цели, вложените ресурси, извършените действия, постигнатите резултати и осъществените въздействия.

Мониторингът се осъществява, чрез събиране на информация за договорените средства, финансираните проекти и непосредствените резултати от тяхното изпълнение.

***Оценката** има за цел да набави и структурира информация за хода на изпълнението на стратегията за ВОМР, която включва подадените по отделните покани проектопредложения и осъщественото наблюдение по реализация на одобрените и финансирани проекти.*

Извършването на мониторинг на СВОМР е процес на системно и непрекъснато събиране и анализ на информацията за хода на реализацията на Стратегията и постигане на поставените цели, резултати и заложените индикатори.

Получената информация ще се използва за целите на управлението – осъществяване на контрол и вземане на управленски решения за продължаване, изменение, допълване или прекратяване на реализацията на СВОМР или за всеки един проект по отделно.

Основната цел е да се следят и измерват постигането на целите и мерките на СВОМР в хода на тяхната реализация. Стратегията за ВОМР на МИГ е разработена в съответствие със специфичните характеристики на територията, установените потребности и местния потенциал за растеж, като поставените цели и приоритети и предвидените мерки за изпълнение имат допълващ характер по отношение на регионалните, областните и общински стратегически и планови документи.

Мониторингът и оценката на политики, стратегии и програми са инструменти на доброто управление при упражняването на политическа, икономическа и административна власт на всички равнища. За да бъдат полезни, те трябва да се разглеждат като неразделна част от процеса на вземане на решение и управление на цялостния цикъл на разработване, прилагане и оценяване на политики, програми и стратегии.

Процесите на мониторинг и контрол на изпълнението на СВОМР са особено важни функции на стратегическото управление. Чрез разработените процедури за мониторинг и контрол се идентифицират текущите изпълнения или отклонения от предварително планираните дейности и проекти в СВОМР. Установяват се причините за отклоненията, генерират се данни и актуална информация предназначена за коригиращи действия и отстраняване на възможните рискове от страна на управленските органи. Ето защо оценката на СВОМР помага на създателите на политики, програмните ръководители, в частност на МИГ и на бенефициентите да организират по-добре своята работа, да оползотворят по-ефективно наличните ресурси и да се оптимизира процеса на задоволяване на потребностите на местното население. Направената оценка има обобщаващо значение на отчетността и прозрачността на изпълнението на СВОМР и в същото време има и информационна функция, която показва нивото и качеството на изпълнение на СВОМР.

Ролята на мониторинга и оценката на публични политики и програми като инструменти на доброто управление може да се търси в няколко по-важни направления:

1. Създават се условия за прозрачност;
2. Мониторингът и оценката осигуряват актуална информация, отчетност и обективност;
3. Гарантират отговорност на управлението;
4. Мониторингът и оценката допринасят за подобряване качеството на изпълнението на политики и стратегии;
5. Чрез мониторинга и оценката се създават механизми за участие на голям кръг заинтересовани страни;
6. Те се използват и за постигане на съгласие;
7. Мониторингът и оценката допринасят за ефективността и ефикасността на политиките/програмите и изграждането на стратегическа визия.

Какви цели се постигат реализирайки отделните функции на оценката:

- ✓ Да се покаже адекватността, ефективността, ефикасността, резултатите и въздействието на интервенциите по BOMP на равнището на ПРСР и на местно ниво;
- ✓ Да се демонстрира приносът на LEADER/BOMP за изпълнението на целите на националната и регионалната политика и на политиката на ЕС за развитие на селските райони и на целите на стратегия „Европа 2020“;
- ✓ Да се покаже добавената стойност на BOMP, създадена посредством метода LEADER, и нейното реализиране в селските райони и за отделните МИГ.
- ✓ Да се разбере какво работи и какво не работи в изпълнението на BOMP;
- ✓ Да се подобри разработването и изпълнението на BOMP в рамките на ПРСР (напр. Управление, подкрепа за МИГ) и да се насочи подкрепата за селските райони и бенефициенти да стане по успешна;
- ✓ Да се подобри разработването и изпълнението на Стратегията за BOMP с цел да се благоприятства отчитането на местните потребности;
- ✓ Да се гарантира правилното прилагане на метода LEADER;
- ✓ Да се повиши осведомеността, относно добавената стойност на BOMP.

Отчитане на напредъка по изпълнението на мерките и дейностите и търсене на отговор на това какво работи и какво не работи по прилагането на ВОМР на територията на МИГ стои във фокуса на оценката.

На база на направените обобщения се планира предприемането на коригиращи действия, гарантиращи правилното прилагане на метода LEADER от една страна и по-добро фокусиране върху подкрепата от страна на МИГ към бенефициентите и местната общност от друга страна.

V. Стратегическа рамка на политиката за местно развитие

Политиката за местно развитие е синтезирана в стратегическата рамка на СВОМР на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“. Тази политика е формулирана в съответствие с резултати от извършения социално - икономическия анализ, SWOT анализа, както и визията на местната общност за бъдещото развитие на територията.

Стратегическата рамка е изготвена в синхрон с перспективите, заложи в актуални стратегически документи на глобално и европейско ниво, които очертават общосподелената визия за подобряване на регионалното и междурегионалното сътрудничество и повишаване качеството на живот на местното население.

СВОМР на МИГ Стамболово-Кърджали 54 извежда две основни цели:

Цел 1. Конкурентоспособна икономика, базирана на местни ресурси, осигуряваща по високи доходи и заетост;

Цел 2. Подобряване на средата за обитаване и бизнес при опазване на биологичното разнообразие на територията.

Първата цел „Конкурентоспособна икономика, базирана на местни ресурси, осигуряваща по високи доходи и заетост“ е планирано да бъде постигната чрез инвестиции насочени към стопанските сектори, които имат потенциал за развитие и растеж, като се оказва подкрепа за разнообразяване на предлагане (в сектора на туризма и услугите), повишаване на конкурентоспособността (дребни производства и услуги). Чрез подкрепа за предприятия от преработващата промишленост ще се търси скъсяване на достъпа до пазара (къси вериги за доставка) и добавяне на стойност на място, предпоставка за по висока заетост и доходи на територията.

Втората цел „Подобряване на средата за обитаване и бизнес при опазване на биологичното разнообразие на територията“ ще се постигне чрез подкрепа за разширяване и подобряване на публична инфраструктура, която да повиши привлекателността на средата за обитаване и да подобри достъпа до отделни услуги за да се насърчи задържането на населението на територията и да се направи по-приветлив облик на населените места с туристически потенциал. Опазването на биологичното разнообразие на района е предпоставка за насърчаване на външен интерес, който е и фактор за неговото развитие.

Поставените две основни цели ще бъдат постигнати с интервенции в **четири приоритетни области**, в процеса на изпълнение на Стратегията:

- П1. Развитие на устойчиво земеделие (растениевъдство и животновъдство) и преработка – той адресира следните проблеми и нужди, съпътстващи земеделието и преработката на земеделска продукция на територията.
- П2. Подкрепа на предприемачество за разнообразяване на икономиката, вкл. развитието на туризма, адресира нуждите на територията в областта на местното икономическо развитие.
- П3. Приобщаваща образователна среда – приоритетът е насочен към повишаване качеството на човешките ресурси, посредством подобряване качеството и достъпа до образование в малките населени места, превенция на ранното напускане от училище и въвличане на подрастващите в организирани форми на възпитание и образование.
- П4. Подобряване на средата за обитаване - адресира нужди на населението и бизнеса на територията, свързани основно с техническата инфраструктура и опазване на околната среда.

Планираните интервенции по приоритетите са обединени в общо десет специфични цели:

- СЦ1. Повишаване на доходите от растениевъдство и животновъдство, посредством преминаване към нови култури и биологични земеделски практики.
- СЦ2. Подкрепа и добавяне на стойност към земеделски продукти в чувствителни сектори.
- СЦ3. Разнообразяване на туристическите продукти и предлагане на основата на природните и културни дадености на територията.
- СЦ4. Подкрепа за липсващи или недостатъчни услуги на територията, вкл. здравни и социални.

- СЦ5. Подкрепа за производства, създаващи заетост.
- СЦ6. Повишаване на качеството и подобряване на достъпа до предучилищно възпитание.
- СЦ7. Образователна интеграция на ученици от етническите малцинства.
- СЦ8. Подобряване облика на населени места.
- СЦ9. Изграждане на инфраструктурата за туризъм и отдих за публично ползване.
- СЦ10. Опазване на застрашени биологични видове на територията.

Реализацията на така описаната политика за местно развитие е продължителен и целенасочен процес, който МИГ използва, следвайки определени процедури и механизми за управление и наблюдение, изпълнявайки набор от мерки, които да доведат до реализацията на тази политика. Следващите части на доклада са отделени на тези въпроси.

При изпълнение на целите на Стратегическата рамка ще бъдат съблюдавани следните принципи:

- ✓ **Партньорство и съгласуваност** - активно взаимодействие и синхронизиране между местната власт, органите на централната власт, местната общност, членовете на Общото събрание и заинтересованите страни за постигане на целите, заложиени в Стратегическата рамка;
- ✓ **Приемственост** – изпълнение на Стратегическата рамка независимо от политическия, социалния и икономическия контекст и гарантиране на целенасоченост, последователност и устойчивост при прилагане на политиките;
- ✓ **Иновативност** - формулиране на нови подходи, мерки и дейности за постигане на целите, заложиени в Стратегическата рамка;
- ✓ **Измеримост**, отчетност и устойчивост на резултатите – осигуряване на дългосрочни ползи/ефекти от постигнатите резултати;
- ✓ **Прозрачност и популяризиране на мерките и резултатите** – приоритетната значимост на регионалното развитие и селските райони в нашата страна изисква висока степен на информираност на обществото.

VI. Механизъм за управление и мониторинг на СВОМР

„МИГ Стамболово – Кърджали 54” е местно публично-частно партньорство, регистрирано като сдружение с нестопанска цел в обществена полза съгласно ЗЮЛНЦ.

МИГ е създадена с цел да разработи и да реализира Стратегия за ВОМР в рамките на подхода Водено от общностите местно развитие на територията на община Стамболово и петдесет и четири (от общо 118) населени места на община Кърджали, със сходни природо-географски и социално-икономически характеристики. Седалището на МИГ е в село Стамболово.

Организационната структура на МИГ Стамболово-Кърджали 54 включва: Общо събрание, Управителен съвет, Председател, Заместник председател, Изпълнителен директор и двама експерти. Оценителният процес се извършва от Комисия за подбор на проектни предложения/КППП/. В нея влизат двамата експерти, представители на Общото събрание и външни оценители.

Организационна структура на „МИГ Стамболово – Кърджали 54”

Управление на МИГ

Органи за управление и контрол на Сдружение „МИГ Стамболово – Кърджали 54 ” са:

- Общо събрание (ОС);
- Управителен съвет (УС);

Общото събрание на МИГ е върховен колективен орган на сдружението. Към момента на извършване на оценката ОС се състои от тридесет и двама членове, представители на двадесет и три населени места намиращи се на територията на МИГ, покриващи следните сектори:

- НПО сектор – петнадесет члена, съставляващи 46,88% от ОС;

- Стопански сектор – петнадесет члена, съставляващи 46,88% от ОС;
- Публичен сектор – двама члена, съставляващи 6,25% от ОС.

Представителите на публичния сектор, представителите на стопанския сектор и представителите на нестопанския сектор в колективния върховен орган и в колективния управителен орган на МИГ не превишават 49 на сто от имащите право на глас, съгласно изискванията на чл.12 (1) от Наредба №22².

Правомощията на ОС на МИГ са следните: Изменя и допълва Устава на МИГ; Приема Стратегията за местно развитие; Гласува обновяване на Стратегията за местно развитие; Избира и освобождава членовете на Управителния съвет; Приема и изключва членове; Избира и освобождава Контролния съвет; Ежегодно приема Програма за дейността и бюджет за дейността на Сдружението; Ежегодно приема отчета за изпълнението на програмата за дейността и бюджета на Сдружението; Взема решение за откриване и закриване на клонове; Взема решение за участие в други организации; Взема решение за преобразуване или прекратяване на Сдружението; Взема решение относно дължимостта и размера на членския внос или на имуществените вноски; Отменя решенията на другите органи на Сдружението, които противоречат на закона, устава или на вътрешни актове, регламентиращи дейността на Сдружението; Отменя решенията на общото събрание са задължителни за другите органи на Сдружението;

Управителният съвет е колективния управителен орган на МИГ. Управителният съвет се състои от петима членове, с представителство на основните сектори/заинтересовани страни от територията на МИГ. В състава на УС двама членове са представители на общинските власти на Стамболово и Кърджали (40%), двама са представителите на стопанския сектор (40%) и един е представител на неправителствените организации (20%). През периода на наблюдение и оценка, съставът на УС като управителен орган на МИГ се е запазил своя състав и не е претърпял промени.

УС осигурява изпълнението на решенията на Общото събрание; Осигурява прилагането на СВОМР на територията; Управлява Сдружението като Публично-частно партньорство и следи за реализацията на приносите, с които са се ангажирали отделните членове; Разпорежда се с имуществото на Сдружението при спазване изискванията на устава; Внася в общото събрание проект за годишни Програма за дейността и Бюджет;

² Наредба № 22 от 14 декември 2015 г. за прилагане на подмярка 19.2 "Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие" на мярка 19 "Водено от общностите местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.

Осигурява изпълнението на одобрените Програма и Бюджет; Внася в общото събрание отчет за изпълнението на Програмата за дейността и Бюджета на Сдружението; Приема вътрешни правила за извършването на дейността на Сдружението, включително и тази в обща полза и в изпълнение Стратегията за местно развитие и по договорите с МЗХГ и Разплащателната агенция, и носи отговорност за това; Приема правила за отчетност и контрол, включително по одобрените проекти по Стратегията за местно развитие; Отговаря за спазването на изисквания, свързани с кандидатстване по мерки за финансиране. С мнозинство 2/3 избира и освобождава Изпълнителния директор; Определя длъжностната характеристика и заплатата на Изпълнителния директор; Одобрява проекто-договора с Изпълнителния директор и възлага на Председателя на Управителния съвет да го подпише; Приема организационна структура, длъжностни характеристики и правила за работата на екипа на Сдружението и на помощните му органи; Взема решение за публикуване на покани за кандидатстване с проекти по Стратегията за местно развитие; Одобрява указания за кандидатстване с проекти по Стратегията за местно развитие; Избира външни експерти с необходимата квалификация и опит като допълнителни членове на Комисията по избор на проекти с цел осигуряване на обективност, публичност и прозрачност; Отговаря за информирането на местната общност за дейността на Сдружението и за гарантиране на неговата прозрачност и справедливия достъп до ползите от дейността му на всеки правоимащ; Избира представители на Сдружението в национални и европейски мрежи на селските региони; Взема решение за създаване на консултативни органи; Взема решение по всички въпроси, които по закон или съгласно устава не спадат в правата на друг орган;

Председателят на УС ръководи оперативно текущата дейност на МИГ; представлява МИГ пред трети лица, пред държавните органи, обществените организации и други физически и юридически лица в страната и чужбина; подготвя и предлага проекти за решения на УС; свиква и ръководи заседанията на УС; отчита се за дейността си пред УС; след одобрение на щатното разписание от УС назначава, освобождава и упражнява дисциплинарна власт по отношение на изпълнителния директор/мениджъра за извършване на оперативната дейност на МИГ; подписва договори за финансиране на проекти от страна на МИГ с бенефициенти по стратегия за ВОМР.

Прилагането на стратегия за ВОМР се извършва и посредством работата на Комисията за подбор на проектни предложения към СВОМР. Тя се сформира за всеки отделен случай при публикуване на обява от МИГ за набиране на проекти по мерките от

Стратегията за ВОМР. Съставът на комисията се формира от членовете на УС и външни експерти, съобразно нормативните изисквания за прилагане на ПРСР и за предотвратяване конфликт на интереси. Комисията за избор на проекти осъществява дейността си при спазване на одобрената стратегия за ВОМР, ПРСР и нормативните изисквания за нейното прилагане и вътрешните актове на МИГ и правилата за нейната работа.

Екип на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“

Квалифицираният персонал е ключов елемент за успеха на реализацията на всяка СВОМР. Стратегията за водено от общностите местно развитие МИГ за програмен период 2014-2020 г. се изпълнява от административен екип състоящ се от:

1. Изпълнителен директор – един служител на пълен работен ден;
2. Експерт прилагане на Стратегия за ВОМР – двама служители на пълен работен ден.

Осчетоводяването на документацията се извършва от външна счетоводна фирма.

Изпълнителният директор: отговаря за прилагането на стратегия за ВОМР и осигурява изпълнението на решенията на УС; изготвя и предлага за приемане от УС перспективна и годишна програма за работа на МИГ и годишен проекто-бюджет; организира набирането на средства за дейността на МИГ; сключва трудови и граждански договори и ръководи административния персонал на МИГ; решава въпроси, които в съответствие с Устава на МИГ му бъдат възложени от УС; изготвя годишен доклад за отчитане изпълнението на стратегия за ВОМР, както и други доклади и справки за изпълнение на стратегия за ВОМР, изисквани от Управляващия орган на ПРСР; представя до Управляващия орган на ПРСР до 31 януари на всяка следваща календарна година годишен доклад за отчитане изпълнението на стратегия за ВОМР; информира своевременно Управляващия орган на ПРСР за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията; получава възнаграждение за дейността си, чийто размер е гласуван и приет от УС.

Правомощията на изпълнителния директор се определят в устава на МИГ и в трудовия му договор. Изпълнителният директор се избира и назначава от УС.

Експертът по прилагане на стратегия за ВОМР: оказва методическа помощ при прилагането на стратегия за ВОМР и консултира потенциалните бенефициенти по стратегия за ВОМР. Подготвя и организира задачите на МИГ по предоставянето на

информация на потенциалните и одобрените получатели на подпомагане по стратегия за ВОМР.

Външната фирма, изпълняваща функциите на счетоводител отговаря за ефективното управление/регистрация на финансовите средства и средствата за прилагане на стратегия за ВОМР, в съответствие с българските счетоводни стандарти, изискванията за отчетност и управление на средства на организации, регистрирани в обществено полезна дейност и изискванията на РА и МЗХГ.

Служителите на МИГ не са членове на колективния управителен орган на МИГ и не са свързани лица с членовете на колективния управителен орган.

Сключените в началото на оценявания период трудови договори са анексирани в частта си определяща размера на заплатата, тъй като са определени съответно 5 и 4 минимални работни заплати, чийто размер се променя почти всяка година, т.е. уточнява се колко е точно размера на минималната заплата. Промяната се отразява в Протоколите на УС и в бюджета. Трудовите договори за всички позиции са със срок до 30.09.2023 г. и са одобрени заедно с одобрението на Стратегията. Щатните служители включени в звеното за администриране на проекти на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“ са общо 3 човека заедно с изпълнителния директор. Всички избрани служители имат необходимия опит в прилагането на Стратегия за водено от общностите местно развитие и напълно отговарят на нормативните изисквания, съгласно чл. 13, ал. 3, ал. 4 и ал. 5 на Наредба № 22/14.12.2015 г. През отчетния период не са правени промени в състава на екипа. По този начин се демонстрира устойчивост, което е важна предпоставка за успешното изпълнение на Стратегията.

VII. Наблюдение и оценка на дейността на органите за управление на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“

Прегледът на установената структура и модел на управление на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“, показва че е налице съответствие с изискванията на Наредба № 22 от 14 декември 2015 г. за прилагане на под-мярка 19.2 "Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие" на мярка 19 "Водено от общностите местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г., (в сила от 18.12.2015 г., издадена от Министъра на земеделието и храните, обн. ДВ.

бр.100 от 18 Декември 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.38 от 20 Май 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.69 от 25 Август 2017г.).

В периода на извършване на наблюдението и оценката поставените в Раздел II. “Изисквания към местните инициативни групи“ на Наредбата са спазвани.

Общо събрание на МИГ

През периода за наблюдение и оценка и предходните периоди Общото събрание на СНЦ „МИГ Стамболово-Кърджали 54“ е провело десет заседания (четири през 2018 г, две през 2019 г., две през 2020г. и две през 2021г.) на които са разгледани общо 38 различни точки и въпроси, свързани с управлението на сдружението и изпълнението на СВОМР, които са в компетенциите на върховния управителен орган.

През 2021 г. Колективният върховен орган на Сдружението (ОС) е провел своите заседания – през месец март и през месец май. На заседанието през март са разгледани и приети решения свързани с отчетността на сдружението – годишни технически и финансови отчети, Баланс и ОПР, Бюджет, промяна на членове на Общото събрание, както и решения свързани с осигуряването на публичност на тези решения.

През месец май 2021 г. е проведено Общо събрание за промяна на Стратегията за ВОМР. Тези решения са свързани с промяна на финансовия план на Стратегията с оглед на осигуряването на допълнителни финансови средства, поради допуснати технически грешки, промяна в интензитета на помощта за дейности в туристическия сектор, наложени от обективните обстоятелства и промяната в критериите за подбор на проектни предложения по под-мерките от мярка 7, включени в обхвата на СВОМР на МИГ.

През 2020 г. Колективният върховен орган на Сдружението (ОС) е провел своите заседания – през месец януари и през месец август. На заседанието в началото на годината са разгледани и приети решения свързани с отчетността на сдружението – годишни технически и финансови отчети, както и решения свързани с осигуряването на публичността на тези решения.

На второто заседание през месец август КВО на Сдружението е разгледал и приел решения свързани с промяна на Стратегията.

Тези промени са приети с консенсус и бяха внесени за одобрение от управляващите органи на програмите, които съ-финансират местната Стратегия. С допълнително споразумение № РД 50-37/17.11.2020 г. към споразумение за изпълнение на стратегия на

воденото от общностите местно развитие № РД 50-37/20.04.2018 г. е извършена актуализация на Стратегията. Посредством споразумение №РД 50-37/29.11.2021 г. Това означава, че голяма част от мерките ще бъдат пуснати.

Заседанията на ОС протичат при спазване на изискванията на Устава на сдружението и ЗЮЛНЦ. Всички решения на ОС на сдружението са протоколирани и публично достъпни за местната общност и всички заинтересовани страни.

Представители на Общото събрание на МИГ са били въвличани в дейности и срещи свързани с обмяната на опит и добри практики с представители на други местни инициативни групи, основно от Южен централен район. Участието на представителите на Общото събрание в срещите с МИГ Свиленград ареал (в гр. Свиленград), МИГ Златоград – Кирково (в гр. Златоград) и МИГ Минерални бани – Черноочене (в с.Минерални бани) е допринесло за създаване на нови контакти и възможност за работа в мрежи на МИГ от един планов район от ниво 2, както и до придобиване на нови знания и опит при работа с местната общност и отчитане потребностите на целевите групи и местните заинтересовани страни в процеса на изпълнение на СВОМР.

Управителен съвет на МИГ

През четирите години през които се извършва наблюдението на Стратегията, след подписване на АДБФП през месец април 2018 г. колективния управителен орган на МИГ е провел общо седемдесет и едно заседания (десет през 2018, двадесет и осем през 2019 година, 14 през 2020 и 19 през 2021 г.). На тези заседания са разгледани общо 251 точки (средно по 3.6 точки на заседание). Тези факти илюстрират висока активност и ангажираност на управителния орган на МИГ през оценявания период. Посредством активната работа на УС, в работата на МИГ са въвличени представителите на всички местни заинтересовани страни, които са участвали в приемането на важни решения, свързани с вътрешната организация на работа в МИГ. Особено в частта си свързана с обществените обсъждания на насоките по различните мерки. Приемането на условията за кандидатстване по мерките с отворени приеми в разглеждания период, сформирването на комисии за оценка, приемането на решения за одобряване на проекти за финансиране са другите теми по които се вземаха решения от страна на управителния съвет. Големият брой заседания на УС са следствие от големия обем разглеждани проблеми свързани с вътрешната уредба, която бе разработена от екипа и от външни експерти при стартирането на СВОМР, изискваните одобрения, както и различните промени и

допълнения в приетите вече документи, интензивната работа по отваряне на приеми по мерките от стратегията и одобряването на оценителните доклади, които са в основата на работата на управителния орган.

Увеличеният интензитет на провежданите заседания през 2019, 2020 и 2021 година е обслужило започналия процес на подготовка за прием и оценка на проектните предложения в рамките на мерките по Стратегията на МИГ. Сесиите и свързаните с тях решения са най-често обсъжданите въпроси от страна на Управителния съвет.

Стратегията за ВОМР се изпълнява на основата на ясни правила и критерии. Още през 2018 година УС бе приело редица устройствени и важни за дейността си правилници и правила за своята дейност, целящи да осигурят ясни правила за изпълнение на Стратегията, включително правилата за оценка и класиране на проекти, правилата за наблюдение и оценка на изпълняваните проекти, както и правилата за избягване на конфликта на интереси. Тези вътрешни документи на МИГ са следните:

- Вътрешни правила за избягване на конфликти на интереси;
- Вътрешни правила за прилагане на СВОМР на МИГ;
- Вътрешни правила за мониторинг и оценка на цялостното изпълнение на стратегията;
- Вътрешни правила за наблюдение и оценка на изпълняваните проекти;
- Вътрешни правила за оценка и класиране на проекти;
- Вътрешни правила за избор на външни оценители.

Разработени и одобрени са също правила и политики в следните области:

- Правила за инвентаризация в МИГ;
- Правилник за деловодна дейност МИГ Стамболово - Кърджали 54;
- Индивидуален сметкоплан на МИГ;
- Счетоводна политика на МИГ.

Всички документи са публични и могат да бъдат намерени на сайта на МИГ https://www.lagsk.eu/main.php?module=info&object=info&action=view&inf_id=16, в секция Документи.

През периода на тази база УС на МИГ е поддържал активна комуникация с представителите на местната власт от двете общини, членове на МИГ. Проведени бяха

няколко неформални срещи, целящи подобряване на координацията и подпомагане дейността на бенефициентите и осигуряване на текущата информираност за работата на общинските проекти от друга. Срещите бяха проведени с кметовете и с ръководителите на проектите. Това подобри мониторинговата дейност на МИГ и доведе до по-голяма ефективност на проектните резултати като цяло.

По своята същност работата на УС касае в голяма степен разглеждането и одобряването на отчетите за дейността на сдружението в т.ч. годишните доклади за дейността на Сдружението по мярка 19.4 на Наредба 1/2016 и докладите за изпълнението на СВОМР по мярка 19.2. на Наредба №22. Управителният съвет освен това е приемал Годишните финансови отчети за дейността на Сдружението - Счетоводен баланс; ОНР; Отчет за собствения капитал; Отчет за паричните потоци.

На свои заседания УС на МИГ е разглеждал и въпроси свързани с промените в Стратегията за ВОМР, съобразно променената регулаторна среда, допуснатите технически грешки, увеличеното финансиране, промяна на критериите и промените на местно ниво, свързани с условията за прилагане на мерките от СВОМР.

УС на МИГ текущо е приемал и/или променял Интегриран график за приеми по мерките на СВОМР.

Дейността на УС през 2019, 2020 и 2021 г. е с фокус осъществяване на прием на проектни предложения, като за целта, текущо на свои заседания УС е одобрявал насоките за кандидатстване, обявите за прием на проектни предложения, одобрявал е условията и образците на документи за кандидатстване по различните мерки и под-мерки на Стратегията за ВОМР. В тази си дейност УС е положил много усилия и е използвал ресурси за да осигури ритмичност на планираните приеми на проектните предложения и осигуряване процеса на тяхната навременна оценка до завършването ѝ в ИСУН.

Демонстрираната много висока активност от страна на Управителния орган, отбелязана през 2019 и 2020 г. е продължила и през 2021 г. като са проведени деветнадесет заседания на Управителния съвет на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“ по посочените по-горе теми.

Активността на управителния орган е свързана с отредените му управленски функции по изпълнение на СВОМР и по конкретно с реализацията на приемите, оценката и одобрението на проектните предложения. Най-честите точки в дневния ред на заседанията на УС са свързани с:

- Решения за обявяване на приеми по мерките от СВОМР;
- Разглеждане и приемане на Условия за кандидатстване по мерките;
- Актуализиране на обяви за приеми по процедури и насоки за кандидатстване;
- Определяне на състави на комисии за подбор на проектни предложения по процедури за приеми;
- Приемане на правила за работа на оценителни комисии по процедурите за приеми;
- Сформиране на КППП;
- Одобряване на оценителни доклади;
- Промяна в СВОМР.

Активната работа на управителния орган на Сдружението в който са представени и трите основни сектора на територията, показва неговата ангажираност към проблемите на МИГ и заинтересоваността му от успешното изпълнение на Стратегията през програмен период 2014-2020 г.

Изпълнителен екип на МИГ

През периода 2018 – 2021 не са правени промени в екипа на МИГ Стамболово-Кърджали 54. Счетоводното обслужване е възложено на външна счетоводна фирма.

Изпълнителният екип на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“ е структуриран през месец януари 2018 г., като на 25.01.2018 г. са подписани трудовите договори с лицата за позициите в организационната структура на МИГ. Трудовите договори за всички позиции са със срок до 30.09.2023 г. Щатните служители, включени в звеното за администриране на проекти на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“ са общо 3 човека включително и изпълнителния директор. Всички избрани служители притежават изисквания образователен ценз и необходимия опит в прилагането на Стратегия за водено от общностите местно развитие и напълно отговарят на нормативните изисквания, съгласно чл. 13, ал. 3, ал. 4 и ал. 5 на Наредба № 22/14.12.2015 г.

През оценявания период не са правени промени в състава на екипа, от което следва, че е налице устойчивост на състава на персонала, което е важна предпоставка както за институционалното здраве на МИГ, така и за успешното изпълнение на Стратегията.

За да се осигури по-лесен достъп на социалните групи и бизнеса от Община Стамболово и община Кърджали до средства по Стратегията, в с. Стамболово е открит офис, който се помещава в осигурена от общината сграда, като са заети 4 помещения от нея. Офисът е оборудван изцяло със съвременна компютърна техника включваща: 4 компютъра, 3 лап топа, един принтер, един скенер, едно мултифункционално устройство, една мултимедия и един копирен апарат.

VIII. Система за мониторинг и оценка на дейността на МИГ

Системата за наблюдение и оценка има за цел да осигури надеждна информация за изразходването на бюджетния ресурс и резултатите от реализацията на стратегията за ВОМР така, че да се улесни вземането на информирани управленски решения.

Уредбата на мониторинга, както и уредбата на оценката са необходими не само като официално изискване за обосновка на разходите, а и като инструмент, който предоставя полезна информация за управлението на местното партньорство. Този инструмент дава възможност да се прецени кои действия са ефективни и доколко, кои дейности не дават добри резултати. Само така може да се адаптира стратегията към променящите се условия на средата.

Оценката на изпълнението на СВОМР се осъществява чрез мониторинг на нейното изпълнение. Напредъкът по изпълнението на заложените мерки по приоритетите и цели се отчита в тази оценка, която се координира и обобщава от външен изпълнител на база на получена от отговорите заинтересовани страни информация и главно от анализа на документите свързани с изпълнението на СВОМР.

Система за мониторинг

Системата за мониторинг има за цел да набави и структурира всестранна информация за хода на изпълнението на стратегия за ВОМР. Чрез наблюдението МИГ събира информация за договорените средства, финансираните проекти и непосредствените резултати от тяхното изпълнение. Информацията се събира от различни документи, както следва:

- Протоколите от проведените заседания на управителните, експертните и спомагателните органи на МИГ;
- Проведените работни срещи на служителите и екипа на МИГ;
- Подготвените и публикувани покани за представяне на проектопредложения;
- Зададените въпроси от страна на бенефициенти използвайки различни комуникационни средства;
- Консултациите базирани главно на проявият интерес към поканите за представяне на проектните предложения;
- Регистрите на подадените по отделните покани проектопредложения;
- Протоколите за оценка и оценителните доклади;
- Протоколите от посещенията на място;
- Осъществено наблюдение по реализация на одобрените и финансирани проекти;
- Подпомагане на одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане до Разплащателна агенция и изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението;
- Изпращане до РА и МЗХГ списък на одобрените и отхвърлени проекти след приключване на работата на Комисията за подбор на проектни предложения /КППП/;
- Сключените договори;
- Данни за икономическото развитие на отделните сектори в и на територията на МИГ, както и социално-икономическите характеристики на територията (източник на данни са: НСИ, анализите на Дирекция “Агростатистика” към МЗХГ, направените проучвания и др.);
- Информация от базата данни за селските райони на Дирекция “РСР”, обхващаща ключови статистически данни.

Работата по набирането на данни се организира като непрекъснат процес по време на реализацията на стратегия за ВОМР.

За целите на мониторинга МИГ изготвя и поддържа актуална компютризирана база данни, в която са отразени базови индикатори като: брой и стойност на подадените заявления, брой и стойност на одобрените заявления, брой и стойност на сключените договори, брой и стойност на подадените искания за плащане, брой и стойност на одобрените искания за плащане, брой и стойност на успешно приключилите проекти.

Набирането на данни се извършва от служителите на МИГ. Пряко ангажирани в актуализирането на базите данни са отделните експерти по прилагане дейностите на стратегия за BOMP. Бенефициентите по Стратегията предоставят данни за наблюдение при попълване на заявленията за подпомагане. Отговорен за набирането на данни е Изпълнителният директор на МИГ.

Система за оценка

Оценката на реализацията на стратегия за BOMP от страна на МИГ се базира на наблюдението и контрола върху изпълнението на проектите и сключените договори по стратегия за BOMP.

Система за оценка съдържа информация за прогреса и изпълнението на проекти, финансирани в рамките на стратегията за BOMP. Тя включва параметрите: дата на изпращането на уведомителното писмо до бенефициента за провеждане на проверка на място, заповед за назначаване на двама експерти от МИГ за извършване на проверката, констативен протокол за проведената проверка. Самите проверки могат да бъдат от три типа:

- фокусна проверка;
- многостранна проверка;
- проверка по сигнал.

До момента са провеждани работни срещи с бенефициентите за обсъждане на проблемите и наблюдение на Планира се да бъде проверен на място всеки подкрепен от стратегия за BOMP проект, поне веднъж за периода на неговата реализация. Проверката се извършва от двама служители на МИГ, който съставят и подписват протокол от проверката.

Данните от оценката на прилагането на стратегия за BOMP и изпълнението на проектите в рамките на стратегия за BOMP са част от годишните доклади за напредъка.

Система за самооценка

Местната инициативна група отделя внимание и на самооценката, която е един ясен механизъм за отчитане на постигнатото от самите организатори. Те извършват оценка на собствената си работа по изпълнението на стратегия за BOMP, съгласно напредъка в прилагането на стратегията за BOMP чрез базовите индикатори, както и чрез

бюджетните индикатори, индикаторите за продукт/дейност и индикаторите за резултати на стратегия за ВОМР. Оценката се базира на набраната информация чрез системата за наблюдение.

МИГ извършва самооценка (оценка на собствената си работа) по изпълнението на стратегия за ВОМР съгласно напредъка в прилагането на стратегия за ВОМР чрез: посочване на базовите индикатори, бюджетните индикатори, индикаторите за продукт/дейност и индикаторите за резултати на стратегия за ВОМР.

Самооценката се базира на набраната информация чрез системата за наблюдение.

Самооценка на работата на органите на МИГ и на изпълнителния екип на МИГ при реализация на стратегия за ВОМР се извършва от екипа на МИГ, включително членовете на УС, като се привличат и по-активните членове на Общото събрание за участие в самооценката. За нея е отговорен изпълнителният директор на МИГ.

През оценявания период, самооценката не е извършвана в пълен обем, тъй като дейностите обект на самооценка през този период са извършвани частично. Извършваната самооценка от страна на органите и екипа на МИГ се свежда до набиране и анализиране на информация за извършените дейности от страна на екипа и УС, необходима за изготвянето на годишните отчети за напредъка по изпълнение на СВОМР. С оглед на увеличената динамика и активизиране на изпълнението на мерките от Стратегията през следващите години, екипа на МИГ планира да извършва при следващите оценки по-задълбочени и целенасочени самооценки, включително и по отделните теми свързани с прилагането на Стратегията.

Поради големите закъснения на одобрените или отхвърлени процедури от страна на ДФЗ планираният през 2021 година времеви график за извършване на пълна самооценка на СВОМР, се отлага за 2022 и 2023 година, когато ще бъдат пуснати всички мерки по които има остатъчен финансов ресурс. Освен това негативно влияние оказва и пандемичната ситуация в страната, която също стопа или затрудни изпълнението на редица дейности при изпълнението на СВОМР.

Към процеса на самооценка, УС на МИГ привлече своите членове, като се ръководеше от принципа за широко участие на заинтересованите страни в него. За целите на самооценката се използва набор от инструменти като: анализ на документи, на данни,

провеждане на интервюта, на фокус група, сравнения на практики и опит на други МИГ и др.

За подобряване на работата по СВОМР и споделяне на опита, след приключване на процеса по самооценка изпълнителният директор на МИГ изготвя описание на резултатите от проведената самооценка. Резултатите от самооценката се включват в годишните доклади за отчитане изпълнението на стратегията за ВОМР.

Системата за мониторинг и оценка на МИГ, включва и оценка на рисковете. Допуска се, че при реализирането на мониторинга и оценката е възможно да възникнат пречки пред наблюдението, оценяването и събирането на данни. За целта е необходимо да бъде извършена оценка на рисковете - те следва да бъдат предварително прогнозирани и да бъдат набелязани стъпките за тяхното предотвратяване.

Възможните рискове при набирането на данни, наблюдението и оценката са:

- неспазване на доброволно поетите ангажменти за предоставяне на информация от страна на бенефициентите;
- опорочаване на проверките на място поради неясно разписани или не спазени процедурни изисквания;
- липса на обективност при извършване на самооценката.

За да бъде предотвратена появата на тези пречки, е необходимо:

- внимателно и трезво да бъдат планирани сроковете за актуализирането и поддържането на информационните бази данни;
- ясно и адекватно да бъдат разписани работещите процедури;
- да бъдат спазвани заложените срокове;
- да бъдат предприемани мерки за повишаване информираността на бенефициентите;
- да бъдат привлечени активни членове на МИГ за участие в процесите на мониторинг, оценка и самооценка, при спазване на изискването за недопускане на конфликт на интереси;
- екипна работа на служителите на МИГ и взаимодействието между изпълнителния екип на МИГ и останалите негови органи;

- отговорността на работещите в МИГ за спазване на изискванията на УО на ПРСР 2014-2020 и на УО на останалите програми, страна по споразумението и сроковете по договора.

Процесът на самооценка на МИГ ще преминава през следните етапи:

- 1) МИГ идентифицира необходимостта да се оцени даден аспект на реализацията на СМР, взема решение за започване на процеса на самооценка и избира средствата за оценяване.
- 2) МИГ изготвя въпросите за оценка.
- 3) Събиране на информацията, необходима за самооценката.
- 4) Информацията се обобщава, анализира се и се правят изводи и заключения.
- 5) СВОМР и дейността на МИГ се променят/адаптират съобразно резултатите от оценката и формулираните препоръки, при необходимост се извършват задължителните за това административни процедури.

При спазване на процедурите, компетентно планиране, разпределение на задачите и придържане към планираните срокове, сериозни пречки пред наблюдението и набирането на данни не би следвало да възникват.

Екипната работа на служителите на МИГ и взаимодействието между изпълнителния екип на МИГ и останалите негови органи, е предпоставка за навременното планиране и спазване на сроковете в графици и плановите.

Контролът и отговорността на работещите в МИГ от друга страна е гаранция за спазване на изискванията на УО на ПРСР и сроковете по договора.

Прозрачността и отвореността към бенефициентите, както и работата по оказване на подкрепа при тяхното кандидатстване и впоследствие - при изпълнението на финансираните проекти ще е гаранция за получаване на необходимата информация за попълване на информационната база данни на МИГ.

Изводи

Описаният в СВОМР механизъм за мониторинг и оценка, който се прилага в практиката, осигурява институционалната основа за успешното прилагане на подхода LEADER на местно равнище. Процесът на мониторинг и оценка се прилага в съответствие с разпоредбите, въведени от Регламента за ЕЗФРСР, и по-специално с Наредба №22.

В тази предварително установена рамка МИГ е създал свои собствени правила и процедури за да осъществява предвидените операции/дейности и да задоволява потребностите изисквани от реализацията на СВОМР. По този начин МИГ е адаптирал своите собствени правила и процедури, за да отговори на предизвикателствата по прилагането на СВОМР от една страна и задоволяване на потребностите на територията от друга страна.

Сдружението е адаптирало текущо начина си на работа, организацията и контрола, за да преодолее с най-малко проблеми, последствията от наложилата се пандемична ситуация. Въпреки наложените ограничения и закъснелите одобрения от страна на ДФЗ, сдружението е постигнало в голяма степен работните си цели за 2021 година. Не са изпълнени само част от планираните празници, което се дължи изцяло на пандемичната обстановка.

За повишаване на капацитета на своите органи за управление и успешното изпълнение на СВОМР, МИГ е организиран обучение и срещи за членовете на КВО и на Управителния съвет. Освен изграденият капацитет, в резултат на тези обучения се регистрира и повишена мотивация за работа в органите на МИГ и чувство за принадлежност към сдружението и проблемите на територията като цяло. И на последно място се реализира обратна връзка, която помага да се оптимизира управлението.

За повишаване на управленския капацитет на органите на Сдружението, само през 2021 година, екипът на МИГ е провел едно двудневно обучение и едно едnodневно, в което са взели участие членовете на екипа и членовете на колективния върховен орган. Темите на обученията са били следните:

- Изграждане на капацитет на МИГ за осъществяване на мониторинг върху изпълнението на проектите, финансирани от СВОМР;
- Изпълнението и отчитането на проектните предложения по мерките от ПРСР.

По двете теми са обучени повече от двадесет лица.

Използвани са и други форми за изграждане на капацитет, като прякото консултиране и информирането.

Прегледа и оценката на съществуващата уредбата за управлението и мониторинга на изпълнението на стратегия за ВОМР, оценяването на прогреса в изпълнението на

стратегия за ВОМР и самооценката показват, че при нейното спазване ще бъде възможно навременно прогнозиране и намиране на решение при евентуално възникване на бъдещи пречки, така че да бъде осигурено безпрепятствено постигане на целите на стратегия за ВОМР.

Оценката на механизма за изпълнение на СВОМР на МИГ, показва, че той позволява да се установят пропуските и предизвикателствата, свързани с правилата и процедурите с оглед на успешното прилагане на метода LEADER.

IX. Оценка на напредъка по изпълнението на СВОМР

Изпълнението на СВОМР на СНЦ „МИГ Стамболово – Кърджали 54“ е следствие на подписано Споразумение за изпълнение на СВОМР - №РД 50-37/20.04.2018 г.

В периода на мониторинг и оценка са подписани три допълнителни споразумения към Споразумението за изпълнение:

- На 5 октомври 2018 г., за отразяване на съответствие с променената нормативна уредба (отпадане на приложимите Наредби по мерките от ПРСР) е подписано Допълнително споразумение РД 50-37/05.10.2018 г.
- На 27 август 2019 г. за отразяване на настъпили промени в политиката на национално ниво за намаляване на интензитета на дейностите свързани с туризъм е подписано допълнително споразумение РД 50-37/27.08.2019 г.
- На 17 ноември 2020 г. за промяна в бюджета и на част от критериите за подбор е подписано Допълнително споразумение № РД 50-37/17.11.2020 г.
- На 2021 г. е подписано Допълнително споразумение №РД 50-37/29.11.2021 г. В него са коригирани някои технически грешки в СВОМР. Променени са и критериите на мерки 7.2 и 7.5. Най-сериозната промяна е увеличението на СВОМР с 799 000 лв. Като мярка 4.1. е увеличена с 102 000 лв., мярка 4.2. се намалява с 49 944,60 лв. и става 96 655,40 лв. Към мярка 6.4.1. се добавят 250 000 лв. и стават общо 1 112 500 лв. Мярка 6.4.2 става 256 500 и се увеличава с 100 000 лв. Към 7.2 се добавят 347 000 което прави общо 933 750 лв. Общата сума за проектите в СВОМР стават - 4 506 775 лв. По мярка 19.4 се добавят още 114 000 лв. и общата сума по мярка 19.4 нараства на 1 091 900 лв.

На практика промените в Стратегията, извършени с подписаните първи споразумения се отнасят предимно до промяна в регулациите свързани с тяхната промяна на национално ниво. Съществени промени в местната политика за развитие по искане на МИГ в периода

на оценката не са извършвани. Промяната в критериите за подбор по под-мерките от мярка седем в стратегията, която е извършена през 2020 г. на практика не води до тяхната промяна, а само детайлизира тяхното прилагане с оглед постигането на по-обективна оценка от тяхното прилагане. Същевременно, изменението извършено с Допълнително споразумение РД 50-37/27.08.2019 г, което се отнася до намаляване на интензитета на БФП за туристически дейности, съществено променя условията за реализиране на Стратегията и постигане на нейните цели, особено в частта на разнообразяване на туристическото предлагане и подобряване на материално-техническата база в сектора на туризма.

В СВОМР на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“, един от приоритетите (П2. Подкрепа на предприемачество за разнообразяване на икономиката, включително развитието на туризма) адресира нужди на територията, които няма да бъдат подкрепени при въведеното ограничение за интензитет на помощта за туристическите дейности.

Тези нужди са констатирани на етапа на подготовка на стратегията и са свързани с удължаване престоя на туристите, създаване на нови туристически продукти, увеличаване на доходите на заетите в туризма, изграждане/експониране на нови туристически обекти и допълнителни атракции, реновиране/рехабилитиране на местата за настаняване и хранене и валоризиране на местните културни активи за целите на туристическото предлагане. За посрещане на тези нужди е изведена отделна специфична цел (СЦ3. Разнообразяване на туристическите продукти и предлагане на основата на природните и културни дадености на територията), чието постигане не може да бъде осигурено с наложените ограничения.

С подписването на Допълнително споразумение №РД 50-37/29.11.2021 г. се променят съществено условията за реализирана на СВОМР, тъй като се променят критериите, индикаторите и главно размера на финансовия ресурс. Така се създават предпоставки за постигане на нейните цели и разширяване на обхвата и въздействието на трите основни мерки 4.1, 6.4.1 и 7.2.

Активности за прилагането на СВОМР по години

През 2018 г. "МИГ Стамболово-Кърджали 54" не е реализирал прием на проектни предложения, следователно няма обявени и публикувани покани за прием на заявления от потенциални получатели на финансова помощ. Извършвани са обаче дейности, които

осигуряват тяхната подготовка и съгласуване с управляващите органи на ПРСР, ОПОС и НОИР.

През 2018 г. е стартирана подготовката на процедури за подбор на проекти, съобразени с действащата нормативна уредба. Разработени са (и са обсъдени) насоките на мерки: 7.2, 7.6, 7.5, 4.1, 4.1.2, 4.2, 6.4.1. и 6.4.2. от ПРСР. Разработени са пакетите за кандидатстване и за мерките от останалите две оперативни програми включени в Стратегията - ОПОС и ОПНОИР. Мерките са съгласувани с Министерството на финансите за съответствие с приложимите режими на държавни помощи.

През 2019 година след активно съгласуване на процедурите за подбор на проекти и тяхното публично обсъждане МИГ е стартирал прием на проектни предложения. През 2019 г. "МИГ Стамболово-Кърджали 54" реализира прием на проектни предложения по шест мерки от СВOMP:

- BG 06 RDNP001-19.200 на СНЦ „Местна Инициативна Група Стамболово – Кърджали 54” по под-мярка 7.6 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природно наследство на селата“;
- BG 06 RDNP001-19.199, МИГ Стамболово-Кърджали 54 – под-мярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“;
- BG05M2OP001-3.011 МИГ Стамболово – Кърджали 54, Под-мярка 1 „Подкрепа за предучилищно възпитание и подготовка на деца в неравностойно положение“;
- BG16M10P002-3.012 - МИГ Стамболово-Кърджали 54 – Под-мярка „Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата НАТУРА 2000, чрез подхода BOMP на територията на МИГ Стамболово-Кърджали 54“;
- BG 06DNP001-19.214 на МИГ Стамболово-Кърджали 54 – Под-мярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“;
- BG05M2OP001-3.010 МИГ Стамболово-Кърджали 54 – Под-мярка 2 „Образователна интеграция на ученици от маргинализирани общности“.

По пет от мерките са набрани предложения, по под-мярка 2 „Образователна интеграция на ученици от маргинализирани общности “ от ОПНОИР не са постъпили проектни предложения. Оценителните сесии по четири от мерките са приключени през 2019 година, а една продължава през 2020 година

Двете години - 2020 и 2021 г. стартират активните години от програмния период по отношение на набирането и одобрението на проектни предложения. Извършени са приеми по следните мерки от СВОМР, продължила е и оценката на приеми извършени през 2019 година.

Приеми през 2020 г.

- BG06RDNP001-19.216 „МИГ Стамболово-Кърджали 54“ по Мярка 4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти”
- BG06RDNP001-19.215 „МИГ Стамболово-Кърджали 54“ Мярка 4.1.2 «Инвестиции в земеделски стопанства по тематична подпрограма за развитие на малки стопанства»;
- BG05M2OP001-3.010 МИГ Стамболово-Кърджали 54 - Под-мярка 2 „Образователна интеграция на ученици от маргинализирани общности“
- BG06RDNP001-19.323 МИГ Стамболово – Кърджали 54, Под-мярка 6.4.1 «Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности», първи прием.

Приеми през 2021 г.

- BG06RDNP001-19.323 МИГ Стамболово – Кърджали 54, Под-мярка 6.4.1 «Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности», втори прием.
- BG 06DNP001-19.214 на МИГ Стамболово-Кърджали 54 – Под-мярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“, втори прием.

Обобщена информация за обявените приеми и броят на подадените и одобрени проектни предложения е показана на следващата таблица.

Таблица. Приеми по мерките от СВОМР на Сдружение „МИГ Стамболово – Кърджали 54“

Мярка/под-мярка	Процедура	Брой получени проекти	Брой одобрени от МИГ	Сключени договори
Под-мярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка	№ BG06RDNP001 -19.199, МИГ Стамболово- Кърджали 54	3	2	1

по мащаби инфраструктура”				
Под-мярка 7.6 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата“	№ BG06RDNP001 -19.200 МИГ Стамболово- Кърджали 54	2	1	0
Под-мярка 4.1. "Инвестиции в зеделски стопанства"	BG 06DNP001- 19.214 на МИГ Стамболово- Кърджали 54	12 (рестартирана процедура+1)	1, който се отказа впоследствие	0
Мярка „Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата НАТУРА 2000, чрез подхода ВОМР	BG16M10P002- 3.012	1	1	1
Под-мярка 1 „Подкрепа за предучилищно възпитание и подготовка на деца в неравностойно положение“	BG05M2OP001 -3.011 МИГ Стамболово- Кърджали 54	1	1	0
Под-мярка 2 „Образователна интеграция на ученици от	BG05M2OP001 -3.010 МИГ Стамболово- Кърджали 54	1	1 отказ на УО от подписване на договора	0

маргинализирани общности“				
Мярка 4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти”	BG06RDNP001 -19.216 МИГ Стамболово-Кърджали 54	1	1	1
Под-мярка 4.1.2 «Инвестиции в земеделски стопанства по тематична подпрограма за развитие на малки стопанства»	BG06RDNP001 -19.215 „МИГ Стамболово-Кърджали 54“	1	1	1
Под-мярка 6.4.1 «Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности»	BG06RDNP001 -19.323 МИГ Стамболово – Кърджали 54	6	3 (един оттеглен в процеса на оценка	0
Под-мярка 6.4.1 «Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности»	BG06RDNP001 -19.323 МИГ Стамболово – Кърджали 54	6	4	0
Под-мярка 4.1. "Инвестиции в земеделски стопанства"	BG 06DNP001- 19.214 на МИГ Стамболово-Кърджали 54	11	9	0

В резултат на извършените приеми са подадени общо 48 проектни предложения - 45 по мерки от ПРСР, два по мерки от ОПНОИР и един проект по ОПОС. Четири от проектите по ПРСР са оттеглени в процеса на оценка. Най-голям брой са предложенията по Под-

мярка 4.1. "Инвестиции в земеделски стопанства" – петнадесет (две от тях са оттеглени), а цялата процедура е рестартирана, като е одобрен от ДФЗ само един проект, който кандидата е оттеглил след неговото одобрение. На втория прием са постъпило 11 проектни предложения, а са одобрени 9 от тях.

През наблюдавания период са одобрени 26 проектни предложения на бенефициенти, като по под-мярка 4.1. "Инвестиции в земеделски стопанства" техният брой е 9, следвани по мярка 6.4.1., които по двете покани са общо 7 и 7.2 с 2 одобрени проектни предложения.

Финансова информация за размера на разходите по подадените проекти пред МИГ, заявления размер на БФП, както и съответните одобрени суми е представен в следващата таблица.

Мярка/под-мярка	Заявен размер на разходите по подадените проекти пред МИГ	Заявен размер на БФП по подадените проекти пред МИГ	Одобрен размер на разходите по подадените проекти пред МИГ	Одобрен размер на БФП по одобрените от МИГ проекти
Под-мярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура”	475 807,06	475 807,06	475 807,06	475 807,06
Под-мярка 7.6 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата“	115 180.00	115 180.00	115 180.00	115 180.00
Под-мярка 4.1. "Инвестиции в земеделски стопанства"	1 187 905,20	628 701,10	1 187 904,83	628 700,73

Мярка „Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата НАТУРА 2000, чрез подхода BOMP	186 644.28	186 644.28	186 644.28	186 644.28
Под-мярка 1 „Подкрепа за предучилищно възпитание и подготовка на деца в неравностойно положение“	286 410.45	286 410.45	286 410.45	286 410.45
Под-мярка 2 „Образователна интеграция на ученици от маргинализирани общности“	299 688.38	299 688.38	299 688.38	299 688.38
Мярка 4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“	193 310.80	96 655.40	169 943,22	73 287,82
Под-мярка 4.1.2 «Инвестиции в земеделски стопанства по тематична подпрограма за развитие на малки стопанства»	46 800.00	32 760.00	46 800.00	32 760.00
Под-мярка 6.4.1 «Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности»	1 428 360.25	1 041 566.77	1 007 506.10	755 629.57
ОБЩО:	4 220 106.42	3 163 413.44	3 775 884,32	2 854 108.29

Общият заявен размер на разходите по реализираните приеми в периода за оценка е 4 220 106.42 лева, а размерът на заявената безвъзмездна финансова помощ е 3 163 413.44 лв. Одобреният размер на заявените разходи през този период е 3 775 884,32 лв. а размерът на одобрената БФП е 2 854 108.29 лева. Заявеният размер на разходите по мерките от ЕСФ и ЕФРР са одобрени изцяло, съгласно подадените заявления. Проектите с финансиране от ЕЗФРСР са били в най-силна конкуренция и тук заявените размери са удовлетворени приблизително на 99%.

За съжаление, въпреки одобрените от МИГ проекти към 5 декември 2021 г. сключените договори за съжаление са пет (с бенефициенти община Кърджали 2 бр./ОПОС и НОИР,

очаква се всеки момент да се подпише договор и по мярка 7.2 от ПРСР), един на община Стамболово (7.2 от ПРСР), един по мярка 4.1.2 на земеделски производител - Назмие Рамадан Мустафа и един по мярка 4.2. с Тракея ЕООД. След подписване на новото споразумение предстои пускането на всички мерки от СВОМР. Оказва се, че одобрението на оценките, както и процесът на сключване на договори са изключително тромави, което на практика обезсърчава бенефициентите да кандидатстват пред МИГ, а понякога ги отказва от подписването на договорите. Освен това голямото забавяне от 1 година на последното споразумение забави и пускането на голяма част от мерките от страна на МИГ.

Изпълнение на индикаторите за мониторинг и оценка на СВОМР към 05.12.2021 г. Изпълнението по съответните индикатори е на база на одобрените от МИГ проектни предложения. В някои от мерките е посочено че изпълнението е на тази база, но с цел да не се утежнява изложението в по-голямата част от мерките това не е посочено, но следва да се отчита при оценката.

Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР.

8.1.Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР, включително брой създадени работни места:				
ИНДИКАТОРИ ЗА ЦЯЛОСТНОТО ПРИЛАГАНЕ НА СВОМР				
№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на СВОМР	Изпълнение към 05.12.2021 г.
1	Брой проекти, финансирани по СВОМР	брой	37	5 договорени и 26 одобрени в процес на договаряне
2	Общ обем на инвестициите (публичен принос)	хил. лв.	4 507	475 807,06
3	Проекти на земеделски стопанства в чувствителни сектори	брой	3	в процес на договаряне
4	Подкрепени проекти за интегриран туризъм	брой	1	0
5	Публични проекти реализирани извън общинските центрове	брой	3	3

6	Брой проекти на частни бенефициенти	брой	24	(2 договорени, а останалите са в процес на договаряне)
7	Създадени работни места	брой	18	(3 раб. места от договорените, останалите в процес на договаряне)
8	Население от територията, което се ползва от подобрени услуги	брой	12 000	Около 8 500, а останалите са в процес на договаряне.
9	Брой деца, ученици и младежи от маргинализирани общности (вкл.роми) участващи в мерки за образователна интеграция и реинтеграция	брой	195	141
10	Брой деца, ученици и младежи от етнически малцинства (вкл.роми) интегрирани в образователната система	брой	120	140
11	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	ха	1594	1594

Индикатори по мерки

Мярка 4.1. ОТ СВОМР (вкл. тематичната подпрограма за малки стопанства)

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 4.1. ОТ СВОМР (вкл. тематичната подпрограма за малки стопанства)				
№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Изпълнение към 05.12.2021 г.
1	Проекти, финансирани по мярката	брой	13	9 (в процес на договаряне)
2	Общ обем на инвестициите (публичен принос)	хил.лв.	1 020.3	889.03

3	Обем на инвестициите по тематичната подпрограма за малки стопанства	хил. лв.	214.2	32.7
4	Проекти на земеделски стопанства в чувствителни сектори	брой	3	3
5	Дял на млади фермери, подкрепени по мярката	процент	20	11
6	Проекти създаващи заетост	брой	7	11

Мярка 4.2. ОТ СВОМР

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 4.2. ОТ СВОМР			
Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Изпълнение към 05.12.2021 г.
Проекти, финансирани по мярката	брой	1	1
Общ обем на инвестициите (публичен принос)	лв.	96 655,40	96 655,40
Проекти за преработка на продукти, произвеждани на територията на МИГ	брой.	1	1
Предприятия, въвели нови продукти, процеси и технологии	брой	1	1
Създадени работни места	брой	2	2

Мярка 6.4.1 ОТ СВОМР

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 6.4.1 ОТ СВОМР			
Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Изпълнение към 05.12.2021 г.
1.Проекти, финансирани по мярката	брой	7	7

2.Общ обем на инвестициите (публичен принос)	хил. лв.	1 212.5	906.95
3.Създадени нови производства, услуги, дейности на територията	брой	3	3
4.Създадени работни места	брой	8	17
5.Проекти усвояващи потенциала за развитие на туризъм	брой	0	0

Мярка 6.4.2 ОТ СВОМР (не е извършван прием)

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 6.4.2 ОТ СВОМР			
Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Изпълнение към 05.12.2021 г.
Проекти, финансирани по мярката	брой	3	0
Общ обем на инвестициите (публичен принос)	хил. лв.	256.5	0
Създадени нови производства, услуги, дейности на територията	брой	2	0
Създадени работни места	брой	3	0
Проекти усвояващи потенциала за развитие на туризъм	брой	0	0

Мярка 7.2 от СВОМР

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.2 ОТ СВОМР				
№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Изпълнение към 05.12.2021 г.
1	Проекти, финансирани по мярката	брой	3	2
2	Общ обем на инвестициите	хил. лв.	933.75	475.8
3	Проекти реализирани извън общинските центрове	брой	3	2

4	Население на територията на МИГ, което се ползва от подобрените услуги	брой	12 000	8 500
5	Изградени/обновени сгради за предоставяне на социални услуги	брой	1	0

Мярка 7.5 ОТ СВОМР (не е извършван прием)

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.5 ОТ СВОМР				
№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Изпълнение към 05.12.2021 г.
1	Проекти, финансирани по мярката	брой	2	0
2	Общ обем на инвестициите	хил. лв.	195,6	0
3	Подпомогнатите нови туристически дейности	брой	1	0
4	Създадени временни работни места	брой	4	0

Мярка 7.6 ОТ СВОМР

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.6 ОТ СВОМР			
Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Изпълнение към 05.12.2021 г.
Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	5	1
Общ обем на инвестициите	хил. лв.	117.4	57.54
Проекти реализирани от НПО	брой	3	1
Проекти съхраняващи културно наследство	брой	3	1

Под-мярка 1 „Подкрепа за предучилищно възпитание и подготовка на деца в неравностойно положение“ от ОПНОИР

№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Изпълнени е към 05.12.2020 г.
---	-----------	---------------	----------------------------	-------------------------------

1	Проекти, финансирани по мярката	брой	1	1
2	Общ обем на инвестициите	хил. лв.	287	286.4
3	За изпълнение: Брой деца от маргинализирани общности	брой	85	0
4	Брой родители участвали в мероприятия по проектите	брой	15	0
5	За резултат: Нетен коефициент на записване в детските градини	дял	80%	0

Под-мярка 2 „Образователна интеграция на ученици от маргинализирани общности “ от ОПНОИР

№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Изпълнени е към 05.12.2020 г.
1	Брой проекти, финансирани по мярката	брой	1	1
2	Общ обем на инвестициите	хил. лв.	300	0
3	За продукт: Брой ученици и младежи от маргинализирани общности	брой	110	0
4	Брой родители участвали в мероприятия по проектите	брой	20	0
5	За резултат: Брой ученици и младежи от маргинализирани общности	брой	80	0

По одобрения проект по Под-мярка 2 „Образователна интеграция на ученици от маргинализирани общности “ от ОПНОИР не бе подписан договор поради ненадеждност на кандидата.

Мярка „Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Натура 2000 чрез подхода ВОМР“ от ОПОС

№	Индикатор	Мерна единица	Цел до края на стратегията	Изпълнени е към 15.12.2020 г.
1	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	1	1
2	Общ обем на инвестициите (публичен принос)	хил. лв.	187	187
3	Площ на местообитания на видове, подкрепени с цел постигане на по-добра степен на съхраненост	ха	1594	1594
4	Видове, за чието опазване се изпълняват дейности	брой	3	3

Общата оценка на напредъка по изпълнението на СВОМР, показва, че екипът и управителните органи на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“ са успели да организират сравнително успешно дейностите, които са пряко свързани с изпълнението на СВОМР.

МИГ е привлякъл интереса на местните заинтересовани страни (с малки изключения) за кандидатстване с проекти по Стратегията. Показателен за това е интересът на допустимите бенефициенти по мярка 4.1. "Инвестиции в земеделски стопанства" и мярка 6.4.1. От планираните приеми по мерки от СВОМР към края на 2021 година не са отворяни приеми по две мерки от нея – мярка 6.4.2 и мярка 7.5 поради изчакване на новото споразумение, което продължи година и половина. Приеми по тях ще бъдат отворени в началото на 2022 година, като ще бъде преодоляно регистрираното забавяне по тях. По отношение на сключените договори обаче е налице забавяне за проектите в обхвата на ПРСР и ОПНОИР. По отношение на мерките от ПРСР е налице забавяне както по отношение на одобрението на оценителните доклади, така и по отношение на сключването на АДБФП. Забавеното разглеждане на оценителните доклади, поставя под риск навременното сключване на договорите за изпълнение на одобрените от МИГ проекти. Забавянето на процеса на одобрение на проектите, носи риск както за самите проекти, така и за Стратегията на МИГ като цяло.

На практика на етапа на който се намира изпълнението на мерките от СВОМР все още не може да се търси пряко въздействие и принос на инвестициите за развитието на територията в обхвата на МИГ, доколкото такива инвестиции не са се случили. Въздействието може да има само косвен характер и то се състои в това, че е провокирана инвестиционната активност на местните стопански субекти да разработват и предлагат свои проекти, които биха имали въздействие за местното развитие, след като бъдат реализирани.

Към момента на извършване на оценката се констатира сравнително висока активност на потенциалните бенефициенти по мерките от Стратегията. Тя се дължи и на усилията и работата на екипа на МИГ с местната общност. Препоръчително е екипът на МИГ и в бъдеще да има тясна координация с бенефициентите в етапа на изпълнението и отчитането на проектите през оставащите години от програмния хоризонт.

Х. Мониторинг и оценка на изпълнените дейности от МИГ за популяризиране на територията

Тази част от оценката има за цел да оцени на способността на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“ да извършва действия за популяризиране с цел повишаване на осведомеността и готовността на местните хора за сътрудничеството и изграждането на мрежи.

Популяризирането на територията на МИГ включва различни по вид инициативи, които:

- са свързани с изпълнението на стратегията за ВОМР и са насочени към овластяването на местните участници и към готовността им да се справят с предизвикателствата посредством изпълнението на проекти, подкрепяни от стратегията за ВОМР;
- не са пряко свързани със стратегията за ВОМР или с конкретен проект, а са насочени към територията и населението като такива;
- са насочени към повишаване на осведомеността относно местното природно и културно наследство

Дейности, свързани с изпълнението на стратегията за ВОМР, насочени към овластяването на местните участници и към готовността им да се справят с предизвикателствата, посредством изпълнението на проекти, подкрепяни от стратегията за ВОМР

През периода на оценка, екипът на Сдружение „МИГ Стамболово – Кърджали 54” е организиран обучение и поредица от информационни срещи в различни населени места на територията на двете общини в обхвата на МИГ. В тях са взели участие местни лидери, земеделски производители, представители на микро-предприятия в сферата на производствата и услугите, хора, упражняващи занаят или свободна професия, а също така и представители на кметствата, на читалищата, на детските градини, училищата и неправителствените организации, на общинските и социални институции. На тези срещи и обучения, освен информиране на местните заинтересовани страни и потенциалните кандидати по Стратегията за ВОМР за възможностите за финансиране по ПРСР 2014-2020, ОПОС и ОПНОИР е изграждан капацитет, който да подкрепи представителите на местната общност да се справят с предизвикателствата при подготовката и изпълнението на проекти. Фокусът на тези обучения е бил върху допустимост на кандидатите, дейностите и разходите, новите моменти и измененията в нормативната база, свързани с подготовка, кандидатстване и оценка на проектни предложения.

Част от организираните от МИГ информационни срещи са предназначени за уязвими групи /роми, инвалиди, трайно безработни лица и възрастни хора над 65 г., като целта е да бъдат изведени от маргинализираното им положение, посредством въвличането им в дейности за местно развитие.

Само през 2018 г. са организирани и проведени дванадесет информационни срещи за местни лидери с цел запознаване с мерките от СВОМР, които са реализирани в дванадесет населени места на територията.

През 2019 година са проведени дванадесет информационни срещи и девет двудневни обучения на местни лидери. Обученията, организирани от екипа на сдружението са насочени към изграждане на капацитет с оглед на предизвикателствата свързани с отварянето на приеми по мерките от СВОМР на „МИГ Стамболово – Кърджали 54“. Обученията на местни лидери са на теми свързани с изготвяне, кандидатстване, изпълнение и отчитане на проекти към Стратегията за ВОМР. Те са от изключително значение за потенциалните кандидати, които имат намерения за подготовка на проекти по мерки 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“, 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“ и 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“. На обученията са разгледани и обсъдени въпроси като - допустими дейности, разходи, инвестиции, разработване на бизнес-планове, работата в ИСУН среда – основни елементи на проектното предложение, документи, съпътстващи проектното предложение и практическа работа с информационната система.

Обученията проведени през 2020 година заемат съществен дял в усилията на МИГ за оживяване на територията и изграждане на капацитет сред местната общност. Проведените обучения са дванадесет на брой, както и информационните срещи като в тях са участвали общо 252 участника от различни населени места на територията на МИГ, равнопоставено и доброволно, съобразно техния интерес и предпочитания за включване по различните теми. Темите на проведените обучения са определени на базата на предварително проучване на потребностите, както и на основата на препоръки от извършени секторни проучвания на територията през предходните години. Броят и темите на проведените обучения са следните:

- четири еднодневни обучения за изпълнението и отчитането на проектни предложения по мерките от ПРСР;
- четири еднодневни обучения на местни лидери свързани с придобиване на умения за работа в ИСУН при управление на проектите;
- четири еднодневни обучения на млади хора по предприемачество и представяне на социалното предприемачество, като алтернативна възможност на заетост.

През 2021 г. екипът на МИГ е организирал дванадесет информационни срещи за местни лидери, с фокус към подобряване на информираността при разработването на проекти за кандидатстване по мерките от СВОМР. В тези информационни срещи и в семинарите са взели участие общо 151 участника от територията на МИГ и са получили информация за условията и спецификите при разработване на проектни предложения по мерките от СВОМР.

Обученията проведени през 2021 година заемат съществен дял в усилията на МИГ за оживяване на територията и изграждане на капацитет сред местната общност. Проведените обучения са дванадесет на брой, като в тях са участвали 61 участника от различни населени места на територията на МИГ, равнопоставено и доброволно, съобразно техния интерес и предпочитания за включване по различните теми. Темите на проведените обучения са определени на базата на предварително проучване на потребностите, както и на основата на препоръки от извършени секторни проучвания на територията през предходните години.

Направени са общо 47 консултации на потенциални и реални бенефициенти през 2021 г.

Усилията на МИГ за провеждането на интензивен и непрекъснат процес на обучение на местните лидери и други заинтересовани страни са похвални, предвид на намаления интерес и ниската гражданска активност към публични събития. Предвид спецификите на територията и нейния характер, въпреки трудностите такива обучения следва да се провеждат и в оставащите три години до края на настоящия програмен период.

В организираните форми за изграждане на капацитет на територията на МИГ в периода на мониторинг и оценка /2021 г./ са взели участие общо 212 лица, от които 101 мъже и 106 жени. Участниците са представители на различни заинтересовани групи от съставните населени места на двете общини.

При изследване на удовлетвореността от проведените обучения, повече от половината от участниците в обученията са заявили, че обученията са покрили техните очаквания, че са получили нови знания или са допълнили настоящите си знания, както и че са придобили нови умения за подготовка и изпълнение на проекти.

Основният подход при реализацията на дейностите на СНЦ „МИГ Стамболово-Кърджали 54“ и СВОМР е бил „отдолу-нагоре“ при спазване на принципите на партньорство, прилагане на иновации, в съчетание с интегриран и мулти-секторен

подход. Усилията са били насочени към мотивиране и включване на активните граждани на територията и насърчаване участието на местното население в реализирането на стратегия за ВОМР.

За справяне с предизвикателствата свързани с подготовка и изпълнение на проекти, екипът на МИГ, текущо е извършвал консултации на кандидат-бенефициенти. В наблюдавания период са извършени общо над 210 индивидуални консултации на потенциални бенефициенти по мерки, включени в СВОМР - в офиса на МИГ, на информационни и работни срещи и по телефона. Консултациите са се отнасяли основно до допустимост на бенефициентите, допустимост на дейностите и допустимост на разходите, необходими за реализацията на проектните идеи на потенциалните кандидати, както и по отношение на изискуемите документи.

Направени са общо единадесет публични обсъждания на мерките по ПРСР, НОИР и ОПОС с участието на общо 161 човека.

Дейности, които не са пряко свързани със стратегията за ВОМР или с конкретен проект, а са насочени към територията и населението като такива

Дейностите в тази част на доклада имат за цел улесняване на обмена между заинтересованите страни не само на местно ниво, но и на регионално - с други МИГ и на национално ниво с други институции, мрежи, органи и други. Тези дейности са насочени към цялата територия и населението като цяло.

Наблюдението на тази дейност в рамките на периода за оценка показва, че МИГ „Стамболово – Кърджали 54“ при изпълнение на стратегията за ВОМР е осигурявала публичност на дейността си и на източниците на финансиране съгласно изискванията, посочени в Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация 2014-2020 г., съгласно приложение № 2 от Националната комуникационна стратегия за програмен период 2014-2020 г. За тази цел сдружението активно използва като инструмент сайта <https://www.lagsk.eu/main.php>. Страницата се поддържа и обновява непрекъснато.

Чрез сайта си Сдружение МИГ „Стамболово – Кърджали 54“ информира местната общност за подписаното споразумение за БФП и за изпълнението на СВОМР.

С цел публичност на сайта <https://www.lagsk.eu/> са качени всички протоколи от заседания на УС и ОС; ИГРП, Устава на Сдружението, Одобрената стратегия за ВОМР и решенията

за нейната актуализация; списък на членовете на колективния върховен орган и на членовете на колективния управителен орган; обяви и информация за предстоящи събития и дейности, свързани с изпълнението на Стратегията, материали за дейността на МИГ-а, друга нормативно изискуема информация.

За осигуряване на информация и популяризиране на дейността на МИГ на територията, сдружението използва и други средства и медии. Най-често използваният канал за осигуряване на публичност и информираност са регионални медии, тъй като на територията на населените места в обхвата на МИГ няма медии. Информация за дейността на МИГ и изпълнението на стратегията най-често е предоставяна за широката публика чрез новинарските интернет сайтове и вестници, както и Радио Кърджали (БНР), Общинското радио на Кърджали. През тях са представени приемите по мерките, информация за кандидатстване и други проблеми, които са от интерес за населението на територията. Именно чрез тях са излъчвани и четири интервюта с изпълнителния директор за дейностите и поканите на МИГ Стамболово-Кърджали 54.

Публикации, покани, обяви и съобщения са правени във в-к Арда – Кърджали и в сайта XNEWS – Хасково. Във всички публикации е представяна важна информация за СВОМР и друга информация, която е полезна на потенциалните бенефициенти на СВОМР.

Популяризирането на дейността на МИГ се извършва и посредством разработваните и разпространявани печатни материали.

През оценявания период, сдружението е изработвало печатни материали в различен формат и с различна цел – информиране на заинтересованите страни, популяризиране на дейността на МИГ, включително и с рекламна насоченост. В рамките на тази дейност са изработени и разпространени на територията на сдружението, различни рекламни материали и артикули, които са различни през различните години а да може по-активно да се привлича вниманието и интереса на заинтересованите страни.

Изработено е лого на МИГ и банер, който се използва на всички публични събития на сдружението. Монтирана е изработената информационна табела, целяща да популяризира дейността на МИГ

Сдружението е използвало и аналогови канали за осигуряване на достъп до важна за бенефициентите информация, която е целяла да елиминира ограниченията свързани с дигиталното разделение. Територията е изцяло съставена от малки населени места с

затруднен достъп до интернет. За да се осигури достъп до информация на всички заинтересовани групи, сдружението е използвало и редица печатни форми:

- Насоки за кандидатстване с проекти по мерките от СВОМР;
- Ръководство за работа в информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС;
- Ръководство за мониторинг за изпълнение на проектите (ИСУН 2020);
- Изработка, предпечат и печат на брошури/листовки с информация за мерките от СВОМР като:
 - Информационна брошура популяризираща СВОМР и дейността на МИГ на български и на английски език;
 - Природни и културни забележителности, намиращи се на територията на СНЦ „Местна инициативна група Стамболово-Кърджали 54“ на български и на английски език;
 - Резултати от изпълнение на Стратегията на водени от общностите местно развитие на СНЦ „Местна инициативна група Стамболово-Кърджали 54“ на български и на английски език.

Изработени са допълнителни рекламни материали, които са разпространени сред населението на територията обхваната от МИГ. Изработени са и два и видео клипа за МИГ Стамболово-Кърджали 54.

През оценявания период, сдружението е провело шест проучвания насочени към подобряване на комуникацията в рамките на местната общност и/или отделни групи заинтересовани страни. През 2018 г. е извършено проучване на нагласите за сдружаване сред земеделските производители с акцент при производителите на зеленчуци и млечно животновъдство. Това проучване фокусира области на земеделска продукция със сравнително висок потенциал на територията и търси отговори на нагласата им за сдружаване. В рамките на проучването са изложени и добри практики от страната и чужбина и ползите от сдружаването/кооперирането на земеделски производители.

Предвид на особеностите на територията и липсата на обединяващ център около който да гравитират десетките малки населени места, липсват устойчиви комуникационни модели, които да обединяват местната общност. Проведено е „Проучване на възможностите и факторите за подобряване на вътрешно-общностната комуникация с оглед на големия брой населени места в рамките на МИГ“, което показва наличието на

определени пречки и дефицити свързани с вътрешно-общностната комуникация, които следва да бъдат разрешавани под различни форми през следващите години. Двете проведени проучвания са насочени към територията като цяло и поставят въпроси, които са важни за хомогенността на местната общност, каквито са вътрешно-общностната комуникация и нагласите за сдружаване.

През 2020 година са извършени нови две териториални проучвания. Първото е с фокус върху предприемаческите нагласи на младите хора - „Проучване и анализ на предприемаческите нагласи и икономическата активност на младите хора на територията на МИГ”, а второто върху проблемите на уязвимите групи - „Проблемите на уязвимите социални групи и възможностите за социална и професионална реализация на територията на МИГ Стамболово-Кърджали 54“.

През 2021 година са извършени други две териториални проучвания: „Обществените нагласи на местното население към опазването на природата и защитените видове“ и "Основни проблеми и потребности на местната общност живееща на територията на МИГ Стамболово-Кърджали 54", които са с акцент проблемите на местната общност и нейните потребности.

Освен за популяризиране на работата на сдружението, като добра практика може да се посочи постоянния и директен контакт с колеги от други МИГ във връзка с решаването на текущи проблеми в работа на сдружението по отношение на изготвянето на процедури за подбор на проекти, годишни доклади и заявки за плащане, както и регулярните срещи, организирани от страна на Управляващия орган,ДФЗ и Асоциация „Българска национална ЛИДЕР мрежа” за дискутиране и решаване на текущи проблеми.

През четирите наблюдавани години представители на сдружението са участвали в редица обучения организирани от МЗХГ и асоциациите на МИГ в страната.

През 2019 и 2020 години, дейностите в тази насока са по-интензивни и разнообразни, включвайки, освен срещи за обмяна на опит и участия в обучения на членове на екипа на МИГ, свързани с изграждането на капацитет за по добро управление на дейностите в рамките на СВОМР. През 2020 и особено през 2021 г. тези обучения са силно ограничени.

Извършени са работни посещения в рамките на страната, където са проведени срещи с представители на други местни инициативни групи. Такова срещи са проведени с представителите на: МИГ Ябланица-Правец, МИГ Харманли, МИГ Минерални бани-

Черноочене, МИГ Крумовград-Момчилград и МИГ Златоград-Кирково, МИГ Ардино-Джебел и др.

Прегледа на извършените дейности в тази област показва, че Сдружение „МИГ Стамболово – Кърджали 54“ успешно информира местната общност за прилагането на подхода LEADER и за изпълнението на СВОМР. Присъствието на МИГ в местните медии е активно и систематично. Информацията поддържа на сайта на МИГ е добре структурирана и позволява бързо ориентиране и намиране на търсеното.

Като резултат е налице улеснен обмен между заинтересованите страни не само на местно ниво, но и на регионално и на национално ниво.

Дейности, насочени към повишаване на осведомеността, относно местното природно и културно наследство

Територията на двете общини в състава на „МИГ Стамболово – Кърджали 54“ е наследник на богато културно-историческо наследство. Комплексната и оригинална съвкупност от природните и културно-исторически забележителности и атракции на територията на „МИГ Стамболово – Кърджали 54“ може да бъде обект на действия и намеси, които да се отразяват на опознаването на различията и разпространените оригиналности, Тези действия могат да имат за обект:

- култура и история на местната идентичност на територията;
- природна среда, местности и археология на територията.

Тези две групи забележителности и атракции са наследство с голяма стойност за общностите в двете общини, което е необходимо да се популяризира с цел да се познава и да се социализира.

Богатото, разнообразно и добре опазено природно наследство на района при оптимално управление на ресурсите, професионален подход към оформяне на предлагането и адекватен и ефективен маркетинг на продукта, има шанс да конкурира вече утвърдени български дестинации с подобни ресурси.

Територията на „МИГ Стамболово – Кърджали 54“ се характеризира с атрактивно разположение и прекрасна природна среда, богато културно-историческо наследство.

Поречието на река Арда с нейните местообитания са от особено значение за опазването на биоразнообразието на Източните Родопи. Многобройните местни растителни и

животински видове, имащи консервационна значимост, са свързани с поречието на реката, с нейните притоци и влажните зони, които те образуват. На територията на двете общини има обекти от Националната екологична мрежа, включваща защитени територии и защитени зони. Най-голям е дялът на защитените зони по Натура 2000, следвани от Директивата за хабитатите и на защитените зони по Директивата за птиците. Територията попада в групата общини с висок дял на защитени зони и територии. Наличието на сравнително богато биоразнообразие, защитени зони/територии/местности и природни забележителности може да бъде използвано за реализирането на проекти, подобряващи устойчивото развитие на територията и развиващи екотуризма.

Въпреки наличния потенциал от културни и екологични обекти туризмът е все още слабо развит на територията. Освен недоброто състояние на туристическата инфраструктура, друг фактор който лимитира валоризацията на местното природно и културно наследство е неговата популярност и разпознаваемост. Повишаването на осведомеността и популяризирането му е задача, която се преследва целенасочено от местното публично-частно партньорство в лицето на МИГ. Усилията в тази насока са систематични и са оценени още на етапа на изготвяне на анализите, свързани с разработената СВОМР.

През наблюдавания период, МИГ е предприел редица стъпки към популяризиране на местните природни и културни дадености. Тези стъпки са в синхрон с усилията и на местните власти на територията на двете общини.

Екипът на МИГ, в рамките на дейностите по под-мярка 19.4 е изработил видео клип за МИГ Стамболово-Кърджали 54 с продължителност от единадесет минути, който представя основните културни и природни забележителности на територията. Изработена е брошурата „Природни и културни забележителности, намиращи се на територията на СНЦ „Местна инициативна група Стамболово-Кърджали 54“ на български и на английски език. Направеното проучване „Обществените нагласи на местното население към опазването на природата и защитените видове“ допълва тази картина.

Електронната страница на МИГ Стамболово – Кърджали 54 <https://www.lagsk.eu/main.php> е важен инструмент за популяризиране на местното природно и културно наследство. На нея са представени не малка част от природните и културни активи на територията, както са качени и всички рекламни и информационни материали.

Ежегодно издаваните от МИГ рекламно-информационни материали, също са инструмент за популяризиране на територията обхваната от МИГ Стамболово – Кърджали 54.

През 2019 г. по задание на МИГ е извършено „Проучване на потенциала за валоризация на местните природни и културни дадености на целите на развитието на туристическото предлагане на територията на МИГ“. Проучването е изготвено в периода юни-септември 2019 година, като обхваща двете общини (Стамболово и Кърджали) и включва всички населените места от община Стамболово и 54 от община Кърджали. С проучването са извършени следните дейности:

- Описани и систематизирани са културните и екологичните обекти на територията на МИГ „Стамболово-Кърджали 54“;
- Набрана е информация, като е осигурен обобщен поглед за туристически потенциал на територията на МИГ-а;
- Осигурена е информация, която допринася за подобряване на условията за валоризация на културното и екологично наследство.

В отделна глава на проучването са представени препоръки, които имат важно значение не само за повишаването на информираността и популяризирането, но в съществена степен биха допринесли за валоризирането на местното природно и културно наследство.

В подкрепа на идеята за популяризиране и оползотворяване на местния потенциал е извършеното през 2018 г. проучване на тема „Анализ на възможностите и добрите практики свързани с развитието на алтернативното земеделие“. Изготвеният доклад представя идеи и форми за развитие на алтернативни земеделски дейности в подкрепа на местното икономическо развитие, съобразно местния природни и климатични особености. То цели да допринесе за диверсификация на съществуващите земеделски култури, към нови по-малко познати и по-доходоносни дейности.

В заключение може да се каже, че МИГ полага систематични усилия в посока на популяризиране на местните природни и културни активи, които усилия следва да продължат и през останалите години на плановия период.

XI. Анализ и изводи

Постигането на целите на Стратегията за ВОМР на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“ се определя от различни фактори, с различна степен на влияние за постигане или не постигане на целите на местната политика за развитие. Най-общо те могат да бъдат обособени в две групи – вътрешни и външни фактори.

Външни фактори са факторите по отношение на обкръжаващата сдружението среда. Характеризират се с по-голяма или по-малка динамика и влияят в по-голяма или по-малка степен на НПО и на неговото поведение. Най-общо се разпределят в две групи: възможности (положително влияещи фактори) и заплахи (негативно влияещи фактори).

Вътрешните фактори – произтичат от характерните черти на вътрешната организация на НПО и влияят върху институционалното поведение под формата на силните и слабите страни на съответната организация. Тук могат да бъдат изброени: организационната структура, екипът, финансовите и местните ресурси.

Външни фактори

Организацията е отворена система и е в непрекъсната двупосочна връзка с външната среда. Главните нейни компоненти - икономически, политически, социални, технологични фактори - варират по важност за различните организации. Факторите от външната среда могат да въздействат пряко и косвено върху организацията. Тук ще се спрем основно на заплахите, тъй като те могат да възпрепятстват изпълнението на СВОМР. Това са:

- **Извънредната пандемична ситуация в страната и света, предизвикана от COVID-19.**

Възникналата ситуация е неочаквана и не прогнозирана и затова тя доведе до множество трудности и неудобства, включително и с прилагането на мерките от Стратегията и дейностите свързани с оживяване на територията. Наложил се промяна в начина за провеждане на редица публични дейности, свързани с публични обсъждания, обучения, срещи и други. Това наложи използването и на виртуални срещи за комуникация и други дистанционни форми. Не на последно място, пандемията беше и все още е предизвикателство за здравето на екипа и членовете на органите на МИГ.

- **Промяна в икономическата конюнктура и забавяне на икономическия растеж.**

Забавянето на икономическия растеж в европейската икономика (в частност и българската) в следствие както на пандемията от КОВИД-19, така и на други фундаментални икономически фактори през следващите две години, сериозно би намалило предприемаческата активност на територията. Ограничаването на достъпа до кредитен ресурс, ще затрудни изпълнение на проектите, особено тези за които е необходимо съфинансиране. Реализацията на този риск е от средна величина, но доколкото мащаба на потенциалните проекти е нисък, то не би следвало да окаже съществено влияние върху тяхното успешно изпълнение.

- **Подписване на административни договори за безвъзмездна финансова помощ с бенефициентите.**

От съществено влияние за постигане на целите на СВОМР са фактори, върху които МИГ не може да повлияе, като същевременно от тях в голяма степен зависи срочното изпълнение на проектите на бенефициентите, които са важен инструмент за постигане на целите на местните стратегии за развитие. Регистрирането забавяне, свързано с одобряването на оценителните доклади и сключването на договори за безвъзмездна финансова помощ, създава атмосфера на несигурност и неизвестност, кога реално биха могли да се изпълняват проекти за които има разработени бизнес планове, които са обвързани с определени събития и други фактори, които могат да обезсмислят или понижат ефективността на определени проектни идеи. Забавянето на договорите и високата инфлация кара някои бенефициенти да се отказват от подписването на договорите тъй като планирания ресурс не достига. Наличието на забавяне с подписването на договорите с одобрените от МИГ бенефициенти несъмнено е риск от висока степен, който следва да бъде отчетен, защото може да не позволи постигането на целите на СВОМР.

- **Редукция в интензитета на БФП за туристически дейности.**

Това е риск, който се дължи също на външни фактори и би имал съществено влияние за постигането на целите на Стратегията. Административно наложената промяна с ограничаване на интензитета до 5%, практически обезсмисля интереса към инвестиции за развитието на туризма на територията. Както е известно, потенциала на територията е сравнително ограничен и една от насоките за развитие е именно туризъм. При тази

променена среда ще бъде много трудно да бъдат постигнати онези цели на стратегията, които са свързани с развитието на туризма. Риск, макар и непряк съществува и за други цели на Стратегията, доколкото, те също са зависими от очаквания синергичен ефект, който в тази ситуация не може да бъде реализиран.

Вътрешни фактори

Факторите върху които, МИГ може да повлияе са много, но ключовите от тях са:

- **Лидерството.**

Наличието на лидерство на процеса на прилагане на местната политика е необходимо условие за постигането на целите на Стратегията. В рамките на оценяваната организация това лидерство се реализира от Управителния съвет на МИГ „Стамболово – Кърджали 54“, персонализирано в лицето на председателя на УС на сдружението. Прегледът и оценката на дейността на управителния орган през наблюдавания период показва, че е налице активно лидерство в процеса на прилагане на Стратегията от този орган. Големият брой проведени заседания на УС, показва висока ангажираност на членовете на този орган, водеща до приемане на решения, насочени към овладяване на процесите на прилагане на Стратегията на местно ниво, минимизиращи негативното влияние на другите фактори на средата. Оценката, която може да се направи, е че този фактор е в много голяма степен фактор за постигане на целите на местната политика за развитие.

- **Управлението на персонала.**

Прегледа на този аспект показва наличие на стабилност и липса на текучество на персонал в сдружението в периода от неговото учредяване до края на наблюдавания период. Макар и да е без постоянно местоживееие на (част от персонала) на територията на МИГ, не се регистрират нагласи за промени сред служителите. Впечатленията са, че те са отдадени на работата си в сдружението и имат амбиция да изпълнят успешно дейностите в компетенциите на изпълнителния екип за успешното прилагане на СВОМР.

Управлението на екипа, предполага и непрестанното повишаване на неговата квалификация, посредством придобиване на специфични умения и компетентност за осъществяване на поставените задачи. През наблюдавания период, членовете на екипа са участвали в поредица от обучения, както на място на територията, така и извън нея. Членове на екипа за взели участия в обучителни пътувания в чужбина (Италия). Повишаването на квалификацията е необходимо да се извършва систематично,

съобразно идентифицирани потребности и поставени цели. В тази връзка е препоръчително екипът на МИГ да разработи свой план за повишаване на квалификацията на основата на идентифицирани области, резултат от самооценка на потребностите на членовете на екипа, която следва да бъде извършена. Повишаването на квалификацията може да се извърши както в рамките на дейностите организирани ежегодно от МИГ на място на територията, така и посредством участия в обучения извън територията по теми, идентифицирани като важни за екипа на МИГ.

- **Партньорствата.**

Умението за поддържане на основен набор от взаимоотношения в полза на МИГ е важен фактор за постигане на целите на Стратегията. Такива партньорства трябва да се поддържат с основните групи заинтересовани страни на територията на МИГ. Туризмът и земеделието (с двата си подсектора – растениевъдство и животновъдство), са сред приоритетните за социално-икономическото развитие на територията на „МИГ Стамболово – Кърджали 54“. Важен фактор за развитието на селското стопанство на територията е възможността за създаване на сдружения на земеделски производители. МИГ в рамките на своите компетенции, следва да насърчава и подкрепя създаването на такива сдружения. Такива очаквания се регистрират и в проведеното проучване на нагласите за сдружаване. В този смисъл МИГ следва да търси активно партньорство с земеделските производители в секторите с потенциал за сдружаване. Партньорствата със структурите на туристическия бизнес също са от особена важност за постигане на целите на СВОМР. Развитието на туризма е комплексно действие, която изисква много и целенасочени усилия на много страни.

- **Ангажимента към местната общност.**

Ангажимента към местната общност е рисков фактор от съществено значение за успеха на Стратегията. Оживяването на територията, каквато е крайната цел на политиката за развитие не би могло да се случи без ангажираността на голяма част от местната общност. МИГ следва да полага целенасочени усилия за да подобрява комуникацията и взаимодействието в рамките на местна общност, която е с пъстър етнически състав, неблагоприятни транспортно-комуникационни връзки в рамките на две административни области. Ефективната ангажираност, предполага системни усилия, както в рамките на дейностите по мярка 19.4, така и подкрепа, осигурена от местните власти на двете общини с цел подобряване на хомогенността на територията. Оценката

на настоящият етап е, че действието на този фактор не е негативно и не следва да се приема като някаква заплаха, но определено следва да се отчита при всички бъдещи действия на МИГ.

- **Управление на процесите по прием - набиране и оценяване на проектни предложения.**

Обезпечаването на управлението на процеса по набиране и оценка на проектни предложения по мерките от Стратегията на МИГ е важна предпоставка за постигане на нейните цели. Този процес има комплексен характер и зависи както от външни фактори (устойчива нормативна рамка, спазване на срокове за разглеждане на оценителни доклади и подписване на договори от страна на ДФЗ-РА) така и от вътрешни, свързани с административния капацитет на екипа на МИГ. В периода след подписване на договора, МИГ е организирал сравнително ефективен процес на подбор и оценка на проектни предложения по всички мерки от Стратегията. Това е премерен успех, защото МИГ не е успял да догони онези местни инициативни групи, които имат голям брой подписани договори. Според екипа този процес е съпътстван от трудности, свързани с чести изменения, допълнения и синхронизиране на нормативната уредба. Освен това се регистрира забавяне в одобряването на оценителните доклади на назначените комисии, което забавя и подписването на договорите с одобрените (от УС на МИГ) бенефициенти по мерките с извършени приеми.

Прегледът на процеса на прием, показва, че за някои от мерките (по ОПНОИР) не е била налична подготвеност на бенефициентите с проектни предложения. В следствие на това е налице прием по който няма постъпили проектни предложения. Недопускането в бъдеще на подобни ситуации предполага по-добра комуникация между екипа и кръга от допустими бенефициенти по мерките по които предстои отваряне на прием. Работни взаимоотношения следва да бъдат изградени и с получателите на безвъзмездна финансова помощ със сключени договори за финансиране. Тези взаимоотношения са необходими за да се окаже необходимата подкрепа за своевременното и качествено изпълнение на сключените договори, респективно за постигане на заложените индикатори и цели.

Заклучение

Общата оценка за изпълнението на СВОМР на МИГ Стамболово – Кърджали 54 в периода 2018 – 2021 година е, че е налице съществен напредък. Управителните органи и експертният екип на МИГ работят съгласувано и целенасочено, осигурявайки добавена стойност от прилагането на подхода LEADER на територията на двете общини. Предизвикателствата свързани с пандемията от корона вируса, дават своето отражение предимно върху дейностите с публичен характер, което възпрепятства в голяма степен постигането на някои от поставените цели. Регистрираното забавяне започнало още през 2019 година по отношение на сключване на АДБФМ, не е преодоляно и през 2020, 2021 година и продължава да бъде най-сериозният риск пред изпълнението на Стратегията.

Индикаторите (общи и по мерки) в значителна степен ще бъдат постигнати до края на периода за изпълнение на Стратегията, ако одобрените от МИГ проекти бъдат договорени навреме и това позволи тяхното изпълнение до средата на 2025 година.